

Anssi Kemppainen

**KEHITTÄMISTUTKIMUS: KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULUN ULKO-
MAALAISET TUTKINTO-OPISKELIJAT**

Opinnäytetyö
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
Matkailun koulutusohjelma
Kevät 2010

Koulutusala Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Koulutusohjelma Matkailun koulutusohjelma
Tekijä(t) Anssi Kemppainen	
Työn nimi Kehittämistutkimus: Kajaanin ammattikorkeakoulun ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot	Ohjaaja(t) Anneli Karppinen Toimeksiantaja Kajaanin Ammattikorkeakoulu
Aika Kevät 2010	Sivumäärä ja liitteet 52+5
<p>Tämän opinnäytetyön aiheena on Kajaanin ammattikorkeakoulun ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita koskevien prosessien ja toimintojen kehittäminen. Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esille mahdollisia kehittämistarpeita kansainvälisten opiskelijoiden omakohtaisten kokemusten avulla. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Kajaanin ammattikorkeakoulun kv-toimisto.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään muun muassa seuraavia aiheita: kansainvälisen opiskelun vaatimukset ja haasteet, kansainvälisyys Suomen korkeakouluissa sekä vieraaseen kulttuuriin sopeutuminen. Tutkimusosuudessa käydään läpi tutkimusongelma, tutkimusmenetelmä sekä perehdytään kyselylomakkeen laatimisprosessiin ja tutkimusaineiston keruumenetelmään. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena, jossa käytettiin pääasiassa kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kyselylomake laadittiin Digium Enterprise -ohjelmistopalvelun avulla sähköiseen muotoon ja linkki kyselylomakkeeseen lähetettiin ohjeistuksineen sähköpostitse 78 Kajaanin ammattikorkeakoulun ulkomaalaiselle tutkinto-opiskelijalle, joista 25 osallistui kyselyyn.</p> <p>Kerätyn tutkimusaineiston perusteella suuria puutteita toiminnoissa tai prosesseissa ei ole, mutta muutamia kehittämistarpeita nousi kuitenkin esiin. Tutkimuksessa selvisi, että suomalaisella korkeakoulutuksella on ulkomailla hyvä maine ja Suomi koetaan turvalliseksi sekä rauhalliseksi maaksi elää. Oppilaitoksen valintaan vaikuttavat pääasiassa tarjolla olevat koulutusohjelmat – paikkakunnalla ei hakuvaiheessa ole niinkään merkitystä. Tutkimukseen osallistuneet kokivat saaneensa Kajaanin ammattikorkeakoulusta etukäteen riittävästi tietoa ja opintojen alkuvaiheen orientaatio koettiin auttaneen sopeutumisessa. Hieman yli puolet vastaajista ei kuitenkaan olisi välttämättä tulleet opiskelemaan Suomeen, mikäli opiskelu olisi maksullista. Ongelmia ulkomaalaisille opiskelijoille tuottavat erityisesti suomen kielen oppiminen ja harjoittelupaikan löytäminen. Lisäksi kyselyyn osallistuneet toivoivat ulkomaalaisten edustajaa opiskelijakunta KAMO:on, jotta myös ulkomaalaiset opiskelijat otettaisiin paremmin huomioon opiskelijakunnan toiminnassa.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Kansainvälinen, tutkinto-opiskelija, ammattikorkeakoulu, tutkimus
Säilytyspaikka	☒ Verkkokirjasto Theseus ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Tourism	Degree Programme Bachelor of Hospitality Management
Author(s) Anssi Kemppainen	
Title Development Research: Foreign Degree Students of Kajaani University of Applied Sciences	
Optional Professional Studies	Instructor(s) Anneli Karppinen
	Commissioned by Kajaani University of Applied Sciences
Date Spring 2010	Total Number of Pages and Appendices 52+5
<p>The subject of this thesis was to develop the processes and operations concerning the foreign degree students of Kajaani University of Applied Sciences. The main objective of the thesis was to bring out the possible necessities for development based on the personal experiences of the students. The survey was commissioned by the International Office of Kajaani University of Applied Sciences.</p> <p>The following topics among other things are discussed in the theory section: the requirements and the challenges of the international studies, internationality in the Universities of Applied Sciences of Finland and adapting to a foreign culture. The research section discusses the research problem, the research method and takes a look at the creation process of the questionnaire and the collecting method of the research material. The research was carried out as a survey study. The research method used in the study was mainly qualitative. The questionnaire was created using Digium Enterprise -software and the link to the questionnaire with instructions was sent to 78 foreign degree students of Kajaani University of Applied Sciences by e-mail. 25 of them took part in the survey.</p> <p>According to the collected research material there isn't any major deficiencies in the operations and the processes, though a few needs for development became apparent. It seems that the Finnish academic education has a good reputation around the world and people consider Finland as a safe and peaceful country to live in. The major reason for the foreign students to choose Kajaani University of Applied Sciences as their University of Applied Sciences were the available degrees – the city doesn't play a significant role during the application period. Students felt that they had received enough information about Kajaani University of Applied Sciences beforehand and the orientation in the beginning of the studies was considered as a helpful adaption method. However, slightly over 50 percent of the respondents wouldn't come to study in Finland if it was chargeable. Foreign students seem to encounter problems in learning Finnish and finding a place to carry out the practical training period. They also hoped for a foreign students' representative to the student union KAMO, so that they would be considered more in the operation of the student union.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	International, degree student, university of applied sciences, survey
Deposited at	☒ Electronic library Theseus ☒ Library of Kajaani University of Applied Sciences

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU	2
2.1 Koulutusalat ja opiskelu	2
2.2 Kansainvälisyys	3
2.2.1 Strategia	3
3 KANSAINVÄLISEN OPISKELUN VAATIMUKSET JA HAASTEET	5
3.1 Opiskelija	5
3.2 Oppilaitos	6
4 KANSAINVÄLISYYS SUOMEN KORKEAKOULUISSA	8
4.1 Taustaa	8
4.2 Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia	9
4.3 Kansainvälisen opiskelijaliikkuvuuden suuntaukset	10
4.4 Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat	12
4.5 Ulkomaalaisten opiskelijoiden opintojen maksullisuus	13
5 SOPEUTUMINEN VIERAASEEN KULTTUURIIN	16
5.1 Mitä on kulttuuri?	16
5.1.1 Kansallinen kulttuuri	17
5.1.2 Yksilön kulttuuri	17
5.2 Vieraassa kulttuurissa	18
5.2.1 Kulttuurishokki	19
5.3 Ulkomaalaisena Suomessa	20
5.3.1 Rasismi ja syrjintä	20
5.3.2 Työllistyminen	22
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	24
6.1 Tutkimusongelma	24
6.2 Tutkimusmenetelmä	24
6.3 Survey-tutkimus	25
6.4 Kyselylomakkeen laatiminen sekä tutkimusaineiston kerääminen	26
6.5 Reliabiliteetti ja validiteetti	26

7 TUTKIMUSTULOKSET	28
7.1 Vastaajien taustatietoja	28
7.2 Hakuprosessi	30
7.3 Opiskelu ja elämä Suomessa	34
7.4 Työharjoittelu ja valmistuminen	37
7.5 Vapaa-aika	40
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	43
9 POHDINTA	48
LÄHTEET	50
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä käsitellään Kajaanin ammattikorkeakoulun ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kokemuksia. Kansainvälisyyden yleistyessä päivä päivältä ympäri maailman, on erittäin tärkeää ottaa huomioon myös ulkomaalaiset opiskelijat suomalaisissa korkeakouluissa. Aiheen opinnäytetyöhön keksin syyslukukaudella 2009 pohdiskellessani, mistä ryhtyisin tekemään opinnäytetyötäni. Lopullisesti aihe lyötiin lukkoon kun Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälinen toimisto ilmaisi kiinnostuksensa ryhtyä yhteistyöhön kanssani ja he toimivatkin opinnäytetyöni toimeksiantajana. Opinnäytetyön tekemisen aloitin tammikuussa 2010.

Itse en ollut juurikaan tekemisissä ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kanssa ennen opinnäytetyöni aloittamista, mutta aihe kiinnosti minua ja uskoin Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisessä toiminnassa olevan tarvetta opinnäytetyöni kaltaiselle tutkimukselle. Toivomme tutkimusta toteuttaessamme saavamme avoimen kyselyn kautta selville seikkoja, joita mahdollisesti aiempien palautteiden kautta ei ollut vielä saatu. Kansainvälisen opiskeluun liittyvää toimintaa ja prosesseja kun on paras lähteä kehittämään ennen kaikkea opiskelijoilta saadun palautteen avulla.

Teoriaosuudessa käsitellään pääasiassa kansainvälisen opiskelun vaatimuksia ja haasteita, kansainvälisyyttä Suomen korkeakouluissa sekä vieraaseen kulttuuriin sopeutumista. Varsinaisessa tutkimuksen toteuttamisessa käytettiin pääasiassa laadullista, eli kvalitatiivista, tutkimusmenetelmää, mutta myös määrällistä, eli kvantitatiivista, menetelmää käytettiin hyödyksi jonkin verran. Kyselylomake suunniteltiin Microsoft Word -ohjelmalla, josta kysymykset syötettiin lopulta Kajaanin ammattikorkeakoulun käytössä olevaan Digium Enterprise -ohjelmistopalveluun. Näin lomake saatiin helposti täytettävään sähköiseen muotoon ja tulokset kätevästi Microsoft Word -muotoon käsiteltäviksi. Kysely toteutettiin lähettämällä koko tutkimuksen kohderyhmälle sähköpostiviesti, josta löytyi sekä viesti tutkimuksen tekijältä että linkki sähköiseen kyselylomakkeeseen.

2 KAJAANIN AMMATTIKORKEAKOULU

Kajaanin ammattikorkeakoulu aloitti toimintansa väliaikaisena ammattikorkeakouluna 1.1.1992 muodostuen kolmesta paikallisesta oppilaitoksesta: Kainuun terveydenhoito-oppilaitoksesta, Kajaanin kauppaoppilaitoksesta sekä Kajaanin teknisestä oppilaitoksesta. Vuonna 1996 Kajaanin ammattikorkeakoulu vakinaistettiin yhdeksän muun oppilaitoksen joukossa, ollen näin yksi ensimmäisistä Suomessa vakinaistetuista ammattikorkeakouluista. (Saarti 2001.) Tänä päivänä Kajaanin ammattikorkeakoulu on liikelaitos, jonka omistaa Kajaanin kaupunki. Tähän mennessä Kajaanin ammattikorkeakoulussa tutkintonsa on suorittanut noin 3500 opiskelijaa. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2009.)

2.1 Koulutusalat ja opiskelu

Kajaanin ammattikorkeakoulusta valmistuu ammattilaisia työelämän elämän tarpeisiin viidellä eri alalta: yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta, luonnontieteiden alalta, tekniikan ja liikenteen alalta, sosiaali-, terveys ja liikunta-alalta sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta. Tutkinnot, joiden suorittaminen Kajaanin ammattikorkeakoulussa on mahdollista, ovat: sairaanhoitaja, terveydenhoitaja, liikunnanohjaaja, insinööri, restonomi ja tradenomi. Englanninkielellä suoritettavia tutkintoja ovat Bachelor of Business Administration -tutkinto (tradenomi), Bachelor of Hospitality Management -tutkinto (restonomi) sekä Bachelor of Sports Studies -tutkinto (liikunnanohjaaja). Lisäksi oppilaitoksessa on mahdollista suorittaa insinöörin, restonomin, tradenomin, sairaanhoitajan sekä terveydenhoitajan ylempi ammattikorkeakoulututkinto. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2009.)

Keskimäärin opinnoista suoriutuu 3,5 - 4 vuodessa ja opintojen laajuus vaihtelee 210 opintopisteestä 240 opintopisteeseen. Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot suoritetaan 2 vuodessa ja niiden laajuus on 90 opintopistettä. Opiskelu Kajaanin ammattikorkeakoulussa on itsenäistä, mutta tarvittaessa ohjausta ja neuvoja saa muun muassa opettajatuutoreilta ja opinto-ohjaajilta. Kokonaisuudessaan opinnot koostuvat monipuolisista teoriaopinnoista, käytännön harjoittelusta sekä opintojen lopuksi tehtävästä opinnäytetyöstä. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2009.)

2.2 Kansainvälisyys

Kansainvälinen osaaminen on keskeinen osa opiskelua Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Halutessaan opiskelijat voivat suorittaa esimerkiksi osan opinnoistansa tai käytännön harjoittelunsa ulkomailla. Kajaanin ammattikorkeakoululla onkin kansainvälisiä yhteistyökumppaneita yli kolmessakymmenessä maassa. Oppilaitoksen kansainvälisyys näkyy myös valittavissa olevista koulutusohjelmista, sillä valittavissa on kolme englanninkielistä tutkintoa. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2009.)

Vuonna 2009 Kajaanin ammattikorkeakoulusta lähti ulkomaille pitkäkestoiseksi luokiteltavaksi ajaksi (yli 3 kuukautta) 77 opiskelijaa. Verrattuna edellisvuoteen, 43 opiskelijaa, kasvua tapahtui siis noin 79 prosenttia. Prosentuaalisesti vaihtoon lähtijöiden määrän kasvu onkin erittäin hyvää verrattuna keskimääräiseen kasvuun kaikissa Suomen korkeakouluissa. (Garam 2009, 8.)

Eivätkä ulkomaalaiset vaihto- ja tutkinto-opiskelijat ole harvinainen näky Kajaanin ammattikorkeakoulun omalla kampuksellakaan, sillä esimerkiksi keväällä 2009 ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita Kajaanin Ammattikorkeakoulussa oli yhteensä 76, joiden lisäksi oppilaitoksessa opiskelee vuosittain noin 70 vaihto-opiskelijaa. Englanninkielisissä koulutusohjelmissa tavoitteena onkin, että noin puolet opiskelijoista olisi ulkomaalaisia. (Kansainvälisten opiskelijoiden integrointi Kainuuseen -projekti 2009.)

2.2.1 Strategia

Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan suunnitelman perustana on Opetusministeriön kanssa tehty tulos- ja tavoitesopimus vuosille 2007–2009, Kainuun korkeakoulustrategia 2006–2010, Kajaanin ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitysstrategia 2008–2011, Kajaanin ammattikorkeakoulun pedagoginen strategia (vuodesta 2008 eteenpäin) sekä BSC-kokonaisstrategia. Strategisina tavoitteina on muun muassa parantaa koulutus-, tutkimus- ja kehittämistoiminnan laatua sekä auttaa elinkeinoelämää, yrityksiä ja julkishallintoa kansainvälistymään. Tarkoituksena on lisätä englanninkielisen opetuksen määrää ammatinopinnoissa kaikilla koulutusaloilla, tehdä kansainvälistymisestä vakiintunut osa ammattikorkeakoulun toimintajärjestelmää sekä huolehtia siitä, että Kajaanin ammattikorkeakoulu tarjo-

aa jatkossakin tutkintoon johtavaa vieraskielistä koulutusta sekä osallistuu harjoittelijavaihdon järjestämiseen Kainuussa. Kansainvälinen toiminta rahoitetaan EU:n Lifelong Learning -ohjelman, Opetusministeriön rahoituksen sekä Nordplus-ohjelman kautta myönnettävillä rahoituksilla. Edellä mainittujen lisäksi koulutusalat tukevat kansainvälistä toimintaa omalla rahoituksellaan. Eräänä tavoitteena on myös lisätä kansainvälisten rahoitusinstrumenttien käyttöä. (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2009, 3 – 4.)

3 KANSAINVÄLISEN OPISKELUN VAATIMUKSET JA HAASTEET

Opiskeleminen ulkomailla on loistava ja ainutlaatuinen mahdollisuus opiskelijan elämässä. Oli sitten kysymys lyhyemmästä opiskeluajasta tai koko tutkinnon suorittamisesta, antaa vieraassa kulttuurissa eläminen ja siihen tutustuminen opiskelijalle hienoja kokemuksia sekä mahdollistaa asioiden näkemisen erilaisista näkökulmista. Lisäksi nykypäivänä kansainvälisyys on keskeinen asia arki- ja työelämässä, joten siitä on myös käytännön hyötyä meidän jokaisen elämän aikana eteen tulevissa haasteissa ja kohtaamisissa. Ulkomailla opiskeleminen ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys ja jotta sen toteuttaminen on mahdollista, täytyy tiettyjen vaatimusten täytyä – niin opiskelijan kuin oppilaitoksenkin puolelta.

3.1 Opiskelija

Lähtipä opiskelija sitten lähelle tai kauas, Eurooppaan tai Euroopan ulkopuolelle, niin ulkomaille opiskelemaan lähteminen vaatii aivan ensiksi oma-aloitteellisuutta ja aktiivisuutta asioiden selvittämiseksi sekä järjestelyiden kuntoon saamiseksi. Tiedonhaku ulkomailla opiskelusta ja potentiaalisesta kohdemaasta on suositeltavaa aloittaa hyvissä ajoin ennen lähtöä. Jo pelkän opiskelupaikan etsiminen on syytä aloittaa jopa vuotta ennen suunniteltua lähtöajankohtaa ja etukäteen tutustuminen uuteen sekä vieraaseen kulttuuriin on enemmän kuin suositavaa. Kohdemaata valittaessa kannattaa ottaa huomioon myös oma kielitaito sekä onko sitä syytä parantaa käymällä lisäkursseja tai muilla keinoilla. (Maailmalle.net -sivusto 2008.)

Ulkomailla opiskeltavan ajanjakson rahoitus on myös tärkeä seikka, jota on syytä suunnitella hyvissä ajoin. Mikäli opinnot ulkomailla vastaavat Suomessa tuettuja opintoja tai sisältyvät suoritettavaan tutkintoon, opiskelijan on mahdollista saada opintotukea myös ulkomailla opiskellessaan. Myös ulkomailla suoritettavaa työharjoittelujaksoa varten on mahdollista saada tukea, kunhan se liittyy suoritettavaan tutkintoon. Luonnollisesti myös osa-aikainen työsäkäynti niin kohde- kuin kotimaassakin on hyvä keino hankkia riittävä rahoitus ulkomailla opiskelua silmällä pitäen. (Maailmalle.net -sivusto 2008.)

Tärkein – tai ainakin yksi tärkeimmistä – hoidettava asia ulkomaille opiskelemaan lähtiessä on kuitenkin huolehtia kaikki tarvittavat viranomaisasiat, kuten oleskelu- ja työluvut, viisumi, viralliset käännökset ja todistukset, kuntoon. Kaikissa maissa ei välttämättä tarvitse kaikkia

asiakirjoja, kuten oleskelu- tai työlupia, mutta nämä on hyvä selvittää riittävän ajoissa. Todistuksia ja niiden virallisia käännöksiä voi tarvita esimerkiksi tulevaan oppilaitokseen tai harjoittelupaikkaan haettaessa. Muista virallisista asioista on hyvä muistaa myös eri vakuutukset, kuten sairaus- ja tapaturmavakuutus, ja varmistua siitä, että ne kelpaavat myös kohdemaassa. Rokotukset ja tarvittavien lääkkeiden saatavuus on myös tärkeää tarkistaa ja tarvittaessa hoitaa kuntoon. Myös lääkärintodistus voidaan vaatia joihinkin paikkoihin. Muistettavaa on paljon ja täytyy olla tarkkana, ettei opiskelu ulkomailla kariudu omaan huolimattomuuteen. (Maailmalle.net -sivusto 2008.)

Kohdemaahan saapuessa on hyvä olla selvillä, että missä tulee asumaan siellä viettämänsä ajan. Pitkäaikaisena majoituksena hotellit sekä muut vastaavat majoitusmuodot ovat turhan kalliita, joten mikäli tarve vaatii, on syytä selvittää onko kohdemaasta saatavilla vuokramajoitusta sopivalla sijainnilla kyseiselle ajanjaksolle. Lisäksi täytyy muistaa, että myös ulkomailla oleskellessa on hoidettava kotimaan asiat tavalla tai toisella, joten posteille ja lemmikeille on järjestettävä hoitajat – onhan opiskelija kaikesta huolimatta yhä kotimaansa kansalainen (Maailmalle.net -sivusto 2008.)

3.2 Oppilaitos

Kansainvälisessä opiskelussa vaatimuksien ja haasteiden eteen ei joudu pelkästään opiskelija vaan luonnollisesti myös oppilaitos, joka ottaa vastaan ulkomaalaisia opiskelijoita tai auttaa omiaan ulkomaille lähdössä. Koulun onkin syytä koota asiantuntijaryhmä hoitamaan oppilaitoksen kansainvälistä toimintaa. Ryhmään tulee kuulua henkilöitä, joille kansainvälinen toiminta on entuudestaan tuttua. Suurimmassa osassa kouluista löytyykin muun muassa omat kv-suunnittelijat ja kv-koordinaattorit, jotka toimivat kansainvälisen toiminnan keskiössä. On myös syytä olla olemassa selkeä ja suuntaa näyttävä kansainvälistymisstrategia, jonka avulla tavoitteet ja toimintatavat ovat selvillä jo toiminnan alkutekijöistä lähtien, mutta ennen kaikkea laadukas kansainvälinen toiminta vaatii toimivaa ja pitkäaikaista yhteistyötä ulkomaalaisten koulujen sekä muiden sidosryhmien kanssa. (Amiedu.net -sivusto.)

Kun opiskelijat on siirretty molempiin suuntiin: omat ulkomaille ja ulkomaalaiset tilalle, on työstä tehty vasta puolet – jos sitäkään. Oppilaitoksen pääasiallinen tehtävä kun on tarjota riittävän tasokasta koulutusta sekä kotimaalaisille että myös ulkomaalaisille opiskelijoille. Tämä asettaa tiettyjä vaatimuksia englanninkielisten kurssien opettajille ja kurssin sisällön

suunnittelulle. Monissa kouluissa voidaankin palkata kansainvälisten opintokokonaisuuksien opettajiksi myös ulkomaalaisia henkilöitä. Tämä voi tuoda kansainväliseen opetukseen aivan uuden näkökulman.

Kansainvälinen ryhmä ja tiivis aikataulu luovat opetukselle ja opinto-ohjaukselle useita haasteita: lähes jokainen ryhmän opiskelija on opiskelutaidoiltaan ja -tavoiltaan sekä koulutushistorialtaan erilainen. Uuteen opiskelukulttuuriin sopeutuminen vie aikaa ja tästä johtuen he tarvitsevat paljon ohjeistusta, oli sitten kyse esseen kirjoittamisesta tai tenttiin lukemisesta. On myös mahdollista, että kotimaassa opiskeltu tutkinto ei ole aivan yksi yhteen ulkomailla opiskeltavan kanssa. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden kanssa kyseinen ongelma ei ole yhtä keskeinen kuin vaihto-opiskelijoiden kanssa, sillä he suorittavat koko tutkinnon, mutta yhtäläillä kulttuuriin sopeutuminen vie heiltäkin aikaa. (Sinikangas & Haaranen 2009.)

Oppilaitoksen on syytä muistaa pitää jatkuva kehitys yllä myös kansainvälisen opiskelun saralla. Koulun vetovoimaa on pyrittävä lisäämään ja kansainvälisen toiminnan laatua parantamaan jatkuvasti, jotta suomalaisten koulujen maine ulkomailla säilyy laadukkaana. Suomalaisista oppilaitoksista löytyy ammattimaista osaamista, joten sen vienti ulkomaille on tärkeää – aivan yhtäläillä laadukas korkeakoulutus ja osaaminen ovat kansallisesti tärkeitä vientituotteita kuin Nokian matkapuhelimet. (Opetusministeriö 2009, 9 – 11.)

Tällä hetkellä kuitenkin Suomessa on suhteellisen vähän ulkomaalaisia opiskelijoita, tutkijoita, opettajia sekä ulkomaista tutkimus- ja kehitysrahoitusta. Siitä huolimatta koulutuksemme hyvä maine maailmalla kertoo, että aiheeseen sisältyviä käyttämättömiä mahdollisuuksia ja potentiaalia entistä laajempaankin kansainväliseen toimintaan on. Oppilaitosten onkin yhä selvemmin otettava toiminnassaan huomioon maailmanlaajuiset muutostekijät ja onnistuttava hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia. (Opetusministeriö 2009, 4 – 5.)

4 KANSAINVÄLISYYS SUOMEN KORKEAKOULUISSA

Tänä päivänä oppilaitokset ympäri maailman ovat kansainvälisempiä kuin koskaan. Ihmisten kiinnostus kansainvälistä opiskelemista kohtaan on korkealla ja joka vuosi Suomestakin lähtee tuhansittain opiskelijoita ulkomaille sekä vastaavasti tuhansia ulkomaalaisia opiskelijoita saapuu Suomeen. Oli kyse sitten opiskelusta tai työharjoittelusta, on kansainvälinen liikkuvuus tasaisen vilkasta vuodesta toiseen. Opiskelun ja työharjoittelun lisäksi ulkomaille voidaan tehdä lyhytaikaisempia matkoja koulun avustamana, jotka tavalla tai toisella tukevat opiskelijan opintoja ja ennen kaikkea laajentavat hänen näkemystään.

4.1 Taustaa

Suomen korkeakoulujen kansainvälistyminen pääsi kunnolla vauhtiin 1980-luvun lopulla, kun opetusministeriö oli asettanut ensimmäiset kansalliset tavoitteet opiskelijavaihdon lisäämiseksi. Ensivaiheessa kansainvälisen toiminnan painopiste olikin pääasiassa opiskelijavaihdon järjestämisessä. Viime vuosina kuitenkin myös ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden houkutteleminen sekä kokonaisten vieraskielisten tutkinto-ohjelmien kehittäminen ovat nousseet selvästi keskeisempään rooliin. (Garam 2009, 2.) Syiksi, minkä takia Suomi opiskelupaikkana kiinnostaa ulkomaalaisia, on lueteltu muun muassa suomalaisen korkeakoulutuksen hyvä maine, opetuksen laatu, mahdollisuus opiskella englannin kielellä sekä opintojen maksuttomuus (Helsingin yliopiston ylioppilaskunta 2007, 2).

Nykyään sekä opiskelijoiden että opettajien kansainvälinen liikkuvuus on tärkeä osa niin ammatillisen koulutuksen kuin korkeakoulusektorinkin kansainvälistymistä. Euroopan unionin koulutusohjelmat, Erasmus (vuodesta 1992) ja Leonardo da Vinci (vuodesta 1995), ovat osaltaan parantaneet suomalaisten oppilaitosten mahdollisuuksia kansainvälisen yhteistyön aikaansaamiseksi. Niiden avulla yhä useampi opiskelija ja opettaja on saanut mahdollisuuden tutustua vieraaseen maahan osana opintojansa tai työtänsä. Tämän ohella kansainvälisen toiminnan järjestäminen oppilaitoksissa on muuttunut systemaattisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi. (Garam & Korkala 2009, 2.)

Opetusministeriön Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa, on asetettu korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa tavoitteeksi, että vuonna 2015 vuosittain ammatti-

korkeakoulujen opiskelijoista 8 prosenttia ja yliopistojen opiskelijoista 6 prosenttia osallistuisi vähintään viikon mittaiseen ulkomaanjaksoon ja että myös vastaava määrä ulkomaalaisia vaihto-opiskelijoita tulisi Suomeen. Liikkuvuus on siis keskeisessä roolissa kansainvälistymiskehityksessä. Tietoisuus kansainvälisen liikkuvuuden trendeistä, määristä ja jakaantumisesta on tärkeää, jotta toimintaa saadaan kehitettyä. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus, CIMO, pyrkiikin omalta osaltaan auttamaan keräämällä ja julkaisemalla vuosittain tilastoja kansainvälisestä liikkuvuudesta eri oppilaitoksissa. Siten Suomessa saadaan arvokasta tutkimusmateriaalia akuuttiin tiedontarpeeseen ja kehitettyä toimintaa niiden pohjalta. (Garam & Korkala 2009, 3.)

4.2 Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa on annettu suunta oppilaitosten kansainvälistymiselle vuosina 2009-2015. Kansainvälistymiselle on asetettu viisi päätavoitetta: aidosti kansainvälinen korkeakouluyhteisö, korkeakoulujen laadun ja vetovoiman lisääminen, osaamisen viennin edistäminen, monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen sekä globaalin vastuun edistäminen. Tavoitteet ja peruslinjaukset koskevat koko korkeakoululaitosta, mutta ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on joiltakin osin eroava kansainvälistymisen profiili sekä kansainvälistymisen muodot ja keinot vaihtelevat koulutus- ja tutkimusaloittain. Strategian onnistuminen edellyttää korkeakoulujen, monien ministeriöiden, rahoittaja- ja tutkiorganisaatioiden, elinkeinoelämän sekä alueellisten toimijoiden toimivaa yhteistyötä. Kansallisten yhteyksien parissa toimimisen lisäksi opetusministeriö edistää tavoitteiden toteutumista myös aloitteellisella toiminnalla Euroopan unionissa, OECD:ssä, Unescossa sekä muissa korkeakoulujen kansainvälistä yhteistyötä ja verkostoitumista tukevilla järjestöillä. (Opetusministeriö 2009, 9 – 11.)

Aidosti kansainvälisellä korkeakouluyhteisöllä tarkoitetaan sitä, että suomalainen korkeakoulutus tarjoaa mahdollisuuden työskennellä kansainvälisessä ympäristössä. Henkilöstön kansainvälisellä kokemuksella sekä kansainvälisillä yhteyksillä parannetaan tutkimuksen ja opetuksen laatua sekä tuetaan opiskelijoiden kansainvälistymistä. Oppilaitokset pystyvät tarjoamaan laadukasta vahvuusalueilleen suunnattua vieraskielistä opetusta sekä hyödyntävät monipuolisesti kansainvälisen yhteistoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia erityisesti EU- ja pohjoismaissa. Ulkomaalaisten opettajien, tutkijoiden ja tutkinto-opiskelijoiden määrä kasvaa

vuoteen 2015 mennessä selvästi sekä korkeakoulut ovat oikeasti kansainvälisiä opiskelu- ja työyhteisöjä. (Opetusministeriö 2009, 10.)

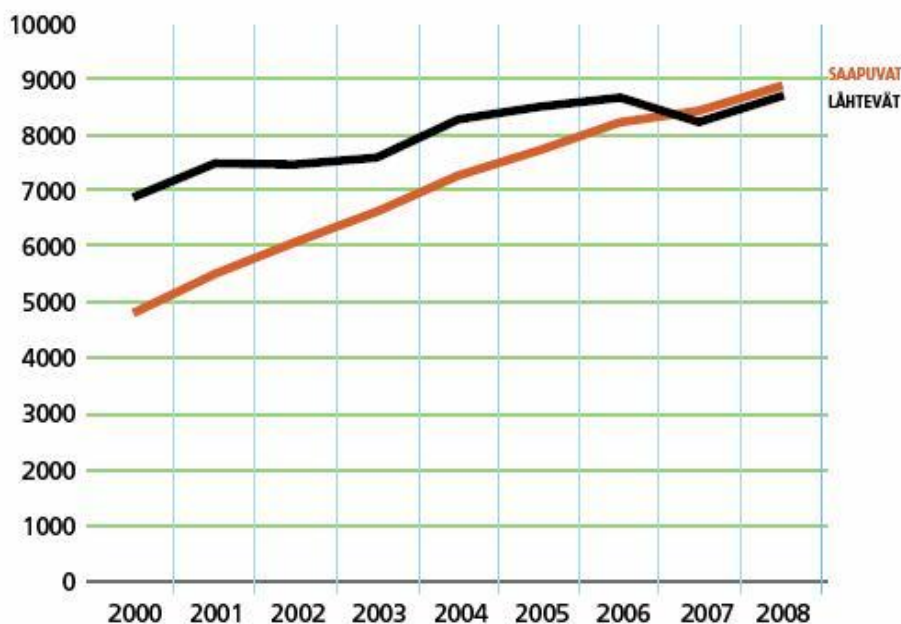
Laadun ja vetovoiman lisäämisellä pyritään siihen, että suomalaiset korkeakoulutusta tarjoavat oppilaitokset ovat kansainvälisesti tunnettuja ja houkuttelevia toimintaympäristöjä. Kansainvälisesti verkostoituneilla oppilaitoksilla tuetaan yhteiskunnan kansainvälistymistä, kilpailukykyä sekä hyvinvointia. Osaavat ulkomaalaiset opiskelijat ja tutkijat päätyvät suomalaiseen korkeakouluun laadukkaan koulutuksen ja tutkimuksen sekä työmahdollisuuksien houkuttelemisena. Laadukkaat palvelut tukevat Suomeen saapumista ja jäämistä. Osaamisen vientiä edistämällä suomalaiset oppilaitokset ovat vetovoimaisia ja luotettavia yhteistyökumppaneita, jotka toteuttavat laadukasta ja eri osapuolia hyödyntävää kansainvälistä tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyötä. Korkeakoulutus ja osaaminen ovat kansallisesti tärkeä vientituote. (Opetusministeriö 2009, 10 – 11.)

Korkeakoulut työskentelevät monikulttuurisen korkeakouluyhteisön ja yhteiskunnan tukemiseksi. Ulkomaalaistaustaiset sekä Suomeen tulevat ulkomaalaiset vaihto- ja tutkinto-opiskelijat sekä opettajat ja muu ulkomaalainen korkeakouluhenkilöstö ovat voimavara, jolla tuetaan kotimaan kansainvälistymistä. Ulkomaalaistaustaisten osuus korkeakouluopiskelijoista vastaa heidän osuuttaan koko väestöstä. Lisäksi suomalaiset oppilaitokset hyödyntävät tutkimustaan ja ammattitaitoaan globaalien ongelmien ratkaisemisessa ja kehitysmaiden oman osaamisen kehittämisessä. Oppilaitosten toiminta on eettisesti kestäväällä pohjalla ja tukee opiskelijoiden valmiuksia toimia maailmanlaajuisessa ympäristössä ja ymmärtää oman toimintansa maailmanlaajuisia vaikutuksia. (Opetusministeriö 2009, 11.)

4.3 Kansainvälisen opiskelijaliikkuvuuden suuntaukset

CIMO on kerännyt tietoja liittyen yliopistojen kansainvälisestä opiskelijaliikkuvuudesta vuodesta 1997 sekä koko korkeakoulusektoriin liittyvien oppilaitosten kansainvälisestä opiskelijaliikkuvuudesta vuodesta 1998 lähtien. Keskuksen tiedonkeruun lähtökohtana on, että opiskelija suorittaa osan tutkinnostaan – opiskelun tai harjoittelun muodossa – ulkomailla. Koko tutkinnon ulkomailla suorittaneita ei otettu mukaan tiedonkeruuseen. Yliopistojen opiskelijaliikkuvuudesta on kerätty tieto niin kutsutusta pitkäkestoisesta liikkuvuudesta (vähintään 3 kuukautta). Ammattikorkeakouluilta on tämän lisäksi kerätty tietoja myös lyhyempi kestoi-

sesta liikkuvuudesta (vähintään viikko, mutta alle 3 kuukautta). Seuraavassa kuviossa on katsaus pitkäkestoiseen opiskelijaliikkuvuuteen. (Garam 2009, 3.)

Kuvio 1. Kansainvälinen pitkäkestoinen opiskelijaliikkuvuus (yli 3 kuukautta) Suomessa vuosina 2000–2008. (Garam 2009, 4.)

Kuviossa 1 on kuvattu kansainvälistä pitkäkestoista opiskelijaliikkuvuutta Suomessa vuosina 2000–2008. Suomesta ulkomaille lähtevien lukumäärä on kasvanut vuodesta 2000 vuoteen 2006 asti välillä reippaammin ja joinakin vuosina pysynyt suurin piirtein samana. Hieman isompi notkahdus lähtijöiden määrissä vaikuttaisi tapahtuneen vuonna 2007, mutta jo seuraavana vuonna lähtijöiden määrä on ollut hyvä. Suomeen saapuvien ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä sen sijaan on ollut tasaisen vahvassa kasvussa koko otoksen ajan. Tosin tulevaisuudessa liikkuvuuden trendiin voi vaikuttaa laskevasti tällä hetkellä vallitseva heikko taloustilanne.

Vuonna 2008 Suomesta lähti ulkomaille 8667 opiskelijaa ja Suomeen saapui 8843 opiskelijaa. Molempien, lähtevien ja saapuvien, kokonaismäärä kasvoi edellisvuoteen verrattuna yli 5 prosentilla. Suomalaisista korkeakouluopiskelijoista jopa noin joka kuudes lähti ulkomaille vaihtoon. Työharjoitteluun suomalaisista meni 24 prosenttia, kun taas vastaava luku Suomeen saapuneissa oli vain 3 prosenttia. Suomesta lähtevistä opiskelijoista 68 prosenttia meni Eurooppaan ja Suomeen tulevista 84 prosenttia tuli Euroopasta. Etelä- ja Länsi-Suomen

koulut olivat aktiivisimpia lähettämään oppilaitaan ulkomailla kun taas vastaanottoaktiivisimpia olivat Pohjois-Suomen oppilaitokset. (Garam 2009, 4 – 6.)

Opiskelijoiden lisäksi koulut lähettävät ja ottavat vastaan kansainväliseen toimintaan liittyviä opettajia ja asiantuntijoita. Myös opettajien ja asiantuntijoiden liikkuvuus jaetaan kahteen ryhmään: pitkäkestoiseen (vähintään 1 kuukausi) ja lyhytkestoiseen (alle 1 kuukausi). Vuonna 2008 Suomesta lähteneiden määrä pitkäkestoiseksi ajaksi oli 57 henkilöä ja lyhytkestoiseksi 3352 henkilöä. Vastaavasti Suomeen pitkäkestoiseksi ajaksi saapuneita oli 67 henkilöä ja lyhytkestoiseksi ajaksi 1921 henkilöä. Opettaja- ja asiantuntijaliikkuvuus painottuu siis selvästi lyhytkestoisiin jaksoihin. Tutkimuksessa oli mukana pelkästään ammattikorkeakoulujen tilastoja opettaja- ja asiantuntijaliikkuvuudesta. (Garam 2009, 33 – 34.)

4.4 Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat

Korkeakoulujen strategioissa vieraskielinen koulutus on päivä päivältä tärkeämpi kehittämisskohte. Toinen merkittävä tekijä vieraskielisten ohjelmien kehittämisessä on työelämän tarpeet. Kuitenkaan päätavoitteena ei ole houkuttaa ulkomaista työvoimaa Suomeen, vaan ennemminkin työelämän osaamistarpeisiin vastaaminen. Erityisesti työelämän tarpeet korostuvat ammattikorkeakouluissa. Luonnollisesti tutkinto-ohjelmien suunnittelemista ja järjestämisestä perustellaan myös käytännön tekijöillä, sillä siten helpotetaan opiskelija- ja opettajaliikkuvuutta sekä kansainvälistä verkostoitumista. Ohjelma selkiyttää jo oppilaitoksella olevien ulkomaalaisten opiskelijoiden elämää, kun heille voidaan tarjota selkeä paketti eikä heidänkään opetusta tarvitse sen suuremmin räätälöidä. (Garam 2009, 3 – 4.) Vuonna 2008 CIMOn Study in Finland -verkkopalvelun tietokantaan olikin listattuna yhteensä 275 tutkintoon johdettavaa vieraskielistä koulutusohjelmaa. Eurooppalaisen mittapuun mukaan määrä on suuri - koulutusjärjestelmän kokoon suhteutettuna vain Alankomailla enemmän tarjottavaa. (Garam 2009, 13.)

Suomen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen vieraskielisissä ohjelmissa opiskelevat ovat suurelta osin ulkomaalaisia. Hakijoista jopa 79 prosenttia tulee kotimaamme rajojen toiselta puolelta ja hyväksytyistä hakijoistakin 65 prosenttia tulee ulkomailta. Etenkin yliopistojen vieraskielisissä tutkinto-ohjelmissa opiskelee suuri määrä ulkomaalaisia. (Garam 2009, 6.) Tästä huolimatta kansainvälisesti vertailtuna ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden osuus kaikista korkeakouluopiskelijoista on vain 4 prosenttia jääden alle OECD:n (Taloudellisen

yhteistyön ja kehityksen järjestö) jäsenmaiden keskiarvon, joka on 6,9 prosenttia (Garam 2009, 13). Ohjelmiin halutaankin yleensä sopiva sekoitus kotimaisia ja ulkomaalaisia opiskelijoita. Kuitenkaan kolmanneksessa ohjelmista ei ole päätetty, missä suhteessa eri taustaisia opiskelijoita tavoitellaan. Tämä on sinällään huolestuttavaa, sillä mikäli kohderyhmä ei ole selvillä, niin tuskin myöskään ulkomaalaisten opiskelijoiden tai monikulttuurisen opiskelijajoukon erityistarpeita opetuksen sisällössä, menetelmissä tai palveluissa on mietitty. (Garam 2009, 6.)

Tutkimusten mukaan ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden on hankala löytää töitä Suomesta valmistuttuaan. Vieraskieliset ohjelmat eivät tosin tietoisesti useimmiten pyrikään koulutamaan opiskelijoitaan erityisesti kotimaisille työmarkkinoille. Monissa suomalaisten oppilaitosten tarjoamista vieraskielisistä ohjelmista onkin epäselvää, mille työmarkkinoille opiskelijoita koulutetaan. Keskimäärin kuitenkin ammattikorkeakouluissa on vieraskielisetkin ohjelmat suunnattu selkeämmin kuin yliopistoissa – usein Suomen työmarkkinoille. Joka tapauksessa opetusministeriön kansainvälistymisstrategiassa onkin toive vieraskielisen koulutuksen uranäkymien kirkastamisesta. (Garam 2009, 9.)

Joissakin tapauksissa vieraskielisessä koulutusohjelmassa mukana ollut ulkomaalainen opiskelija haluaa syystä tai toisesta jäädä valmistumisensa jälkeen Suomeen asumaan sekä tekemään töitä. Hänen mahdollisuuksiaan työllistyä auttavat luonnollisestikin suomen kielen taito sekä koulutuksen aikana ollut tutustuminen työelämään harjoittelujakson aikana. Tästä huolimatta vain noin puolessa Suomen vieraskielisissä ohjelmissä koulutukseen sisältyy pakollisia suomen kielen opintoja. Yleisimpiä pakolliset suomen kielen opinnot ovat ammattikorkeakouluissa sekä sosiaali- ja terveystieteissä. Useimmissa ohjelmissä suomen kieli on mahdollista sisällyttää tutkintoon vapaavalintaisten kurssien muodossa, mutta valitettavan usein ulkomaalaiset opiskelijat eivät ole halukkaita niitä valitsemaan. Kuitenkin työharjoittelu kuuluu pakollisena osana opintoja suuressa osassa vieraskielisiä koulutusohjelmia. (Garam 2009, 9.)

4.5 Ulkomaalaisten opiskelijoiden opintojen maksullisuus

Vielä toistaiseksi opiskelu Suomessa on ollut ilmaista myös ulkomaalaisille opiskelijoille. Viime vuosina pinnalle on kuitenkin noussut ajatus, että Suomessa alettaisiin periä lukukausimaksuja englanninkielisistä koulutusohjelmista Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta. Lukukausimaksulliset ohjelmat määriteltäisiin ope-

tusministeriön asetuksella. Samalla kuitenkin korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassa on asetettu tavoitteeksi kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden lukumäärän kaksinkertaistaminen vuoteen 2015 mennessä. (Kurki 2009.) Voisiko opintojen maksullisuus hankaloittaa tämän kyseisen tavoitteen saavuttamista vai peräti edesauttaa tavoitteen saavuttamista korkeakoulujen lisätulomahdollisuuden myötä? Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrään suoraan liittyvät tulot kun voisivat toimia korkeakoulujen kansainvälisen markkinoinnin sekä kansainvälisen tarjonnan ja laadun kehittämisen kannustimena ja siten lisätä korkeakoulujen kansainvälistä houkuttelevuutta. (Käppi & Leivonen 2007.)

Maksutonta koulutusta on vastustettu Euroopassa suuremmassakin mittakaavassa. Muun muassa Iso-Britanniassa yliopistot voivat periä lukukausimaksuja kaikilta opiskelijoiltaan. Maksullisuuden asettamisen jälkeen yliopistoon hakevien määrä laski 12 000 hakijalla. Myös Saksassa on kokeiltu vastaavaa ja samalla tavoin siellä on monissa osavaltioissa asetettu lukukausimaksu koskemaan kaikkia opiskelijoita. (Kurki 2009.) Viimeisimpiin vuosiin asti pohjoismaat ovat olleet yksi harvoista alueista, joissa korkeakoulutus on ollut ilmaista sekä kotimaisille että ulkomaisille opiskelijoille. Tämä on nähty valttina muiden alueiden korkeakoulutustarjontaan verrattuna, mutta viime vuosina myös pohjoismaissa on lukukausimaksujen käyttöön ottamisen paine kasvanut ja muun muassa Tanskassa ja Islannissa lukukausimaksut ovat jossain määrin käytössä. Pohjoismaista ainoastaan Norja on pyrkinyt välttämään ottamasta askeleita korkeakoulutuksen maksullisuutta kohti. (Käppi & Leivonen 2007.)

Ajatus korkeakoulutuksen maksullisuudesta ei kuitenkaan ole saanut täyttä kannatusta vaan mielipiteet ovat jakautuneet suhteellisen rajusti. Esimerkiksi opiskelijajärjestöjen mielestä korkeakoulujen lukukausimaksut ovat uhka tasa-arvolle ja hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudelle. Heidän mielestään maksuton koulutus takaa kaikille yhdenvertaisen mahdollisuuden korkeakoulutukseen. (Yleisradio 2009.) Tietyt tahot ovat ajatelleet, että koulutuksen maksullisuus vauhdittaisi opiskeluista suoriutumista, mutta asia ei välttämättä ole aivan niin yksinkertainen, sillä tilanne voi itse asiassa olla päinvastainen ja opinnot viivästyvät. Tätä on perusteltu siten, että opinnot kustantaakseen opiskelijat joutuisivat käymään töissä opintojensa ohella. Viivästymisen lisäksi tämä voi vaikuttaa oppimistuloksiin heikentävästi. Lisäksi opiskelijoiden on vaikea korjata virhevalintojaan, koska opiskelu on niin kallista ja tästä johtuen he mahdollisesti valmistuvat alalle, joka ei välttämättä kiinnostakaan heitä. (Käppi & Leivonen 2007.)

Ymmärrettävästi korkeakoulutuksen maksullisuudessa on sekä hyvät että huonot puolensa. Maksullisuuden vaikutuksia onkin vaikea ennakoida ilman kunnollista kokemuspohjaa. Eduskunta hyväksyi kesäkuussa 2009 uuden yliopistolain ja samalla myönnettiin korkeakouluille mahdollisuus kokeilla lukukausimaksun perimistä EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevilta opiskelijoilta vuodesta 2010 lähtien (Oulun yliopisto 2009). Lukukausimaksun vaikutuksia Suomen vieraskielisten koulutusohjelmien saralla voidaan siis odottaa selviäväksi lähivuosina kun muutoksesta on saatu kerättyä tilastoja ja raportteja kokemusten perusteella. Siihen asti kaikki on pelkästään arvailua.

5 SOPEUTUMINEN VIERAASEEN KULTTUURIIN

Ulkomaille opiskelemaan lähtiessä opiskelija joutuu sopeutumaan kohdemaassa enemmän tai vähemmän erilaiseen ja uuteen kulttuuriin. Joissakin tapauksissa kulttuurilliset erot voivat olla suhteellisen pieniä, kuten erilainen puhuttu kieli ja vain hieman erilaiset tavat, mutta osassa tapauksissa kulttuurishokki voi olla melkoisen suuri. Välillä voi tuntua, että onko enää edes samalla planeetalla. Paras tapa välttää turhat yllätykset kohdemaassa onkin tutustua kyseisen maan tapoihin ja kulttuuriin etukäteen sekä suhtautua kaikkeen eteen tulevaan avoimin mielin. On siis tärkeää muistaa vanha sanonta: ”Maassa maan tavalla”.

5.1 Mitä on kulttuuri?

Kulttuurilla on lukuisia erilaisia määritelmiä; on nykykulttuuria, populäärikulttuuria, massakulttuuria, korkeakulttuuria ja niin edelleen. Kulttuuria voi käsitellä erittäin suppeasti, jolloin se voisi viitata vaikkapa taiteen harjoittamiseen ja harrastamiseen tai kulttuuriperinteen vaalimiseen ja kehittämiseen. Toinen vaihtoehto kulttuurin määrittelemiseen on käsitellä sitä laajempänä kokonaisuutena, kuten esimerkiksi länsimainen kulttuuri, jolloin kyse on kulttuurillisesta kokonaisuudesta, joka muodostuu länsimaille tyypillisistä piirteistä. Käsitteenä kulttuuri ei siis ole todellakaan mikään yksiselitteinen asia vaan usein sen merkitys voi vaihdella riippuen näkökulmasta. (Myyryläinen 1998.)

Latinan kielessä sana *cultura* – josta meidän sanamme kulttuuri juontaa juurensa – tarkoittaa viljelemistä. Kulttuuria voitaisiinkin pitää ihmisen toimintana ja toiminnan tuotteina. Sana kulttuuri yhdistetään usein myös käsitteeseen kansakunta. Etniseltä kantilta tarkasteltuna kansakunta on ryhmä ihmisiä, joita yhdistää tekijät kuten kieli, rotu, uskonto ja yhteinen historia sekä sen mukana tuleva yhteenkuuluvuuden tunne. Kulttuuri voidaan liittää myös tieteesiin ja taiteisiin, jolloin kyse on korkeakulttuurista. Tämän vastakohtana pidetään kansankulttuuria ja populäärikulttuuria. Edellä mainittujen lisäksi olemassa on eri toimintakulttuureja, kuten yrityskulttuuri eli liike-elämän yritysten toimintatavat ja niitä ohjaavat arvot. (Salminen & Poutanen 1996, 8.)

5.1.1 Kansallinen kulttuuri

Kansalliset kulttuurit muodostuvat näkyvästä ja näkymättömästä osasta. Syvällä näkymättömissä sijaitsee kunkin kulttuurin ydin, jonka määrittäminen on vaikeaa, vaikka kyse olisikin omasta kulttuurista. Ydin muodostuu useista tekijöistä, kuten arvot, valtarakenteet, uskonto, historia, asumistiheys, ajankäsitys ja tapa jolla ihmissuhteet käsitetään. Ulkopuolisen on liki mahdotonta hahmottaa tätä, vaikka hän asuisikin aikuisikänsä vieraassa maassa. Tämä johtuukin siitä, että näkymättömän osan syvällisempi tajuaminen vaatisi siihen kasvamisen lapsesta lähtien. (Salminen & Poutanen 1996, 8 – 9.)

Kansallisen kulttuurin näkyvään osaan kuuluvat taas kulttuuriin liittyvät eri symbolit ja rituaalit, jotka kulttuurille vieraskin voi oppia tunnistamaan ja joihin hän voi ottaa osaa. Suomalaisille symboleja voivat olla esimerkiksi sinivalkoisuus, Suomi-neito tai joku mukavasti sointuvista kiro sanoistamme. Rituaaleja ovat asiat kuten saunominen ja vahvaan humalaan tähtäävä juominen. Myös sankarit kuuluvat kulttuuriin ja ne useimmiten näkyvätkin kauimmas. Suomalaista kansakuntaa maailmalla edustavat urheilijat kuten ammattijääkiekkoilijat, tunnetut säveltäjät, kirjailijat, rock-yhtyeet ja nykyään myös muutamat tv-ohjelmat kuten Madventures ja Extreme Duudsonit. Kulttuurien kanssa tekemisissä ollessa onkin tärkeää ymmärtää, että myös näkyvän osan perusta on näkymättömissä, eikä siis ole sattumanvaraista, millaiset symbolit, rituaalit ja sankarit kustakin kulttuurista nousee esiin. (Salminen & Poutanen 1996, 9.)

5.1.2 Yksilön kulttuuri

Kulttuuri muodostuu omanlaisekseen myös yksilötasolla. Meistä joka ikinen kuuluu heti syntymästään lähtien johonkin kulttuuriympäristöön ja ryhmään, joka sitä edustaa – useimmiten perheeseen. Ihminen on osa kaiken aikaa muuttuvaa kulttuuriprosessia. Jokainen yksilö kokee ja muovaa – joko aktiivisesti tai passiivisesti – kulttuuriympäristöään. Vallitseva kulttuuri muokkaa yksilön luonnetta ja ilmenee sen eri tasoilla. Persoonallisuuden taustalla vaikuttaa kuitenkin myös kaikille yhteinen ja yleismaailmallinen ihmisluonto, joka ei ole riippuvainen kulttuurista. Tähän kuuluu kyky tuntea rakkautta, vihaa, surua ja tuskaa. Myös erilaiset tarpeet kuten johonkin ryhmään kuuluminen ja hyväksytyksi tuleminen sekä suvun jatkaminen kuuluvat ihmisluontoon. Lopulta, ihmisluonnon ja ympärillä vallitsevan kulttuurin yhteisvai-

kutuksesta, syntyy yksilö. Kokonaisuudessaan persoonallisuus on siis perittyä ja opittua asiaa sekä ennen kaikkea ainutlaatuinen jokaisella ihmisellä. (Salminen & Poutanen 1996, 10 – 11.)

5.2 Vieraassa kulttuurissa

Omasta kulttuurista eroavista kulttuureista huomataan yleensä ensimmäisenä ja selkeimmin ne piirteet, jotka poikkeavat itselle tutusta kulttuurista. Mikäli erilaisten piirteiden taustaa ei tunneta, käy helposti niin, ettei niitä onnistuta myöskään hyväksymään tai ne saattavat häiritä muuten koko vieraan kulttuurin parissa vietetyn ajan. Tästä syystä on tärkeää, että tietää maista ja niiden kulttuureista myös muitakin kuin ulkoisia piirteitä. On hyvä tietää vierasta kulttuuria selittävistä ominaisuuksista kuten arvoista, suojamekanismeista, aikakäsityksistä, uskonnosta, historiasta ja politiikasta, sillä muun muassa kaikki edellä mainitut seikat muokkaavat myös kulttuurin tapaa viestiä ja pitää yhteyttä ihmisiin. Kieli ja kulttuuri liittyvät vahvasti toisiinsa, vaikeivät olekaan sama asia. Siispä se, että hallitsemme hyvin vieraita kieliä, ei riitä vaan on myös ymmärrettävä, mitä sanat pitävät takanaan. (Salminen & Poutanen 1996, 12.)

Myös itsensä ymmärtäminen on tärkeä asia. Yksilö omaksuu helpohkosti asenteen, että hänen kulttuurinsa piirteet ja arvot ovat ennalta määrättyjä ja siten ainoita oikeita. Omasta kulttuurista esitettyihin yleistyksiin voi kuitenkin suhtautua myös välinpitämättömästi ja sen suuremmin pohtimatta, mistä ne juontavat juurensa. Toisaalta niiden voidaan antaa myös muokata omia tapojamme entistä enemmän kohti stereotyyppioita; ollaan sitten hiljaisia ja etäisiä kun kerran on tapana. Erikoisesti useimmiten unohdetaan ne myönteiset stereotyyppiat, ovathan esimerkiksi suomalaiset ulkomaalaisten parissa tunnettuja rehellisyydestään ja luotettavuudestaan. Mikäli viestintätilanteissa toimitaan vain stereotyyppisten oletusten pohjalta, on epäonnistumisen uhka suuri. (Salminen & Poutanen 1996, 12, 68.)

On siis tärkeä ymmärtää, että kaikki ovat jonkin kulttuuriympäristön tuotteita. Kun ottaa selvää, mitkä piirteet tekevät tiettyjen kulttuurien kanssa tekemisissä olemisesta helpompaa ja mitkä vaikeuttavat sitä, niin tuloksena on yleensä hyvä kansainvälinen viestintäkyky – vaikka oltaisiinkin eri kulttuureista, voi tilanteista suoriutua tyylikkäästi onnistuen. On kuitenkin varottava, ettei kulttuurin piirteisiin ja tapoihin ennakkoon tutustuminen johda liian stereotyyppiseen suhtautumiseen, sillä jokainen henkilö on yksilö ja jokainen kohtaaminen on ainutlaatuinen. (Salminen & Poutanen 1996, 13, 68.)

5.2.1 Kulttuurishokki

Sopeutuminen vieraaseen kulttuuriin on tilanne, joka ei useimmiten suju täysin ilman ongelmia ja se vaatii oman aikansa ja vaivansa. Kahden eri kulttuurin kohdatessa ihmiselle iskee lähes poikkeuksetta jonkin tasoinen stressitila. Tällaista tilannetta kutsutaan kulttuurishokiksi. Tämä on aivan normaalia, sillä kaikki muutkin suuret muutokset ihmisen elämässä, uudesta työpaikasta läheisen kuolemaan, vaativat sopeutumiskykyä. Kulttuurishokissa tilanne on hyvin samankaltainen. On kuitenkin yksilökohtaista, millä tavalla muutokseen reagoidaan. (Salminen & Poutanen 1996, 88.) Lievimmillään kulttuurishokki ilmenee koti-ikäväinä tai epävarmuutena omasta kielitaidostaan, mutta pahimmillaan se johtaa masennukseen, epätoivoon ja voi jopa aiheuttaa suunniteltua aikaisemman kotiin paluun. Tilanteessa onkin tärkeää ymmärtää, että kyse on täysin normaalista ilmiöstä ja muistaa, ettei kyseistä vaihetta voi välttää. (Plym-Rissanen.)

Kulttuurishokki noudattaa usein samankaltaista kaavaa ja prosessi voidaan jakaa neljään eri vaiheeseen: kuherruskuukausi, stressivaihe, sopeutuminen ja paluushokki. Ensimmäisessä vaiheessa, eli kuherruskuukaudessa, ihminen on innostunut kaikesta näkemästään ja kokemastaan – hän näkee kaiken ulkopuolisen silmin. Vieras kulttuuri vaikuttaa jännittävältä, kiinnostavalta ja hienolta. (Malinen 2008.) Suunnilleen kolmen kuukauden jälkeen – mahdollisesti jo aiemmin – uutuuden viehätys alkaa laskea ja kaikki ei olekaan niin hienoa kuin aiemmin. Alkaa arvosteleminen ja ihmettely sekä jopa tullaan fyysisesti pahoinvoivaksi, väsyneeksi ja masentuneeksi. Tässä vaiheessa hakeudutaan yleensä muiden samasta maasta olevien pariin ja aletaan kaivata kotiin. Kulttuurishokki on iskenyt toden teolla ja menossa on stressivaihe. (Salminen & Poutanen 1996, 88.)

Useimmiten kuitenkin ihminen itse tajuaa ennemmin tai myöhemmin, mikä häntä vaivaa ja pystyy sitten auttamaan itse itseään. Siitä alkaa sopeutuminen. (Salminen & Poutanen 1996, 88.) Vähitellen oppii, millä tavalla eri tilanteissa tulee toimia ja miksi niin toimitaan (Malinen 2008). Ymmärretään, että on itse muututtava ja hyväksytään vieras kulttuuriympäristö sellaisenaan. (Salminen & Poutanen 1996, 88.) Olo alkaa vähitellen tuntua kotoisalta ja eteen tulee päivä päivältä vähemmän kommunikaatiovaikeuksia ja muita aiemmin ongelmia sekä stressiä tuottaneita tilanteita. Pystytään jälleen nauttimaan elämästä. (Malinen 2008.)

Kotimaahan palatessa shokki voi olla jopa voimakkaampi kuin vieraan kulttuurin parissa koettu kulttuurishokki. Sopeutuminen takaisin entiseen voi tuntua vaikealta, koska ulkomailla

vietettyinä ajanjaksona on kerätty paljon uusia kokemuksia ja sinä aikana itse matkaajakin on voinut muuttua. (Malinen 2008.) Kotiolot eivät olekaan sitä mitä niiden muisteli olevan, kotimaa on voinut muuttua poissaolon aikana ja ystävätkin ovat saattaneet muuttaa eri paikkakunnalle. Oman paikan uudelleen löytäminen entisessä asuinympäristössä ei ole siis aina itsestään selvyys ja vaatii oman aikansa sekä sopeutumisprosessinsa. (Salminen & Poutanen 1996, 90.)

5.3 Ulkomaalaisena Suomessa

Suomessa oli vuoden 2008 lopussa yhteensä noin 143 000 vakinaisesti Suomessa asuvaa ulkomaalaista (Maahanmuuttovirasto 2009). Ulkomaalaisten osuus koko väestöstä oli noin 2,7 prosenttia (Tilastokeskus 2009). Luku on pienimmästä päästä Euroopan unionin sisällä (Elinkeinoelämän keskusliitto 2009). Luku on kuitenkin käytännössä hieman suurempi, sillä monet maahanmuuttajat ovat saaneet Suomen kansalaisuuden (Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Vesala 2002, 17). Lisäksi Suomessa on paljon väliaikaisesti asuvia ulkomaalaisia kuten opiskelijoita.

Monien ulkomaalaisten sopeutuminen Suomeen on vaikeaa. Suomalainen suorituspohjainen ja tuloshakuinen elämäntyyli verrattuna esimerkiksi huolettomampaan sekä rennompaan afrikkalaiseen elämäntapaan voi tuntua ensi alkuun hankalalta. On oltava ajoissa, työt ja tehtävät on hoidettava järjestelmällisesti – suomalainen yhteiskunta voi tuntua kiireiseltä. Virallisten asioiden hoitaminen Suomessa voi olla hankalaa ja puhuttu kieli on erittäin vaikeaa, vaikka Suomessa saakin palvelua useimmissa paikoissa myös englanniksi. Työtä ei ilman suomen kielen taitoa kuitenkaan yleensä saa ja ilmastokin on jotain aivan muuta, mihin kotimaassa oli totuttu. Elämä alkaa kuin alusta eikä uutta elämää ainakaan helpota Suomessa vallitseva vahva kansallistunne (ulkomaalaiset jäävät helposti ulkopuolelle) sekä osittain samasta syystä johtuva suhteellisen ennakkoluuloinen ympäristö.

5.3.1 Rasismi ja syrjintä

Oikeus olla joutumatta syrjinnän kohteeksi on yksi tärkeimmistä ihmisoikeuksista, sillä rasisella toiminnalla loukataan ihmisarvon ydintä, ihmisen identiteettiä (Ihmisoikeudet.net -

sivusto 2007). Siitä huolimatta rasismi ja syrjintä ovat yhä tänäkin päivänä vakava ihmisoikeusongelma ympäri maailman ja se on levinnyt laajalle myös Euroopassa. Perusteita tällaiseen ihmisoikeuksia loukkaavaan toimintaan voivat olla muun muassa etninen syntyperä, sukupuoli, uskonto, poliittinen tai kulttuurillinen tausta ja kaikki niiden väliltä. Usein myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluminen tai vammaisuus voi riittää syrjinnän syyksi. Vaikeimmin rasismien kohteeksi joutuvat kuitenkin useimmiten etniset vähemmistöt, turvapaikkahakijat sekä muut ulkomaalaiset, sillä heidän tapauksessa rasismi johtaa usein myös taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien heikentymiseen. Useat eivät onnistu saamaan töitä tai koulutusta, vuokraamaan asuntoa tai eivät edes voi kävellä kadulla sen takia, että he ovat ihonvärittään ”vääränlaisia” tai eivät kuulu ”oikeaan” etniseen ryhmään. Pahimmillaan rasismi johtaa väkivaltaan. (Amnesty International 2007-2009.)

Rasismien, syrjinnän ja muukalaisvihan eri ilmiöitä yhdistää pelkästään tapa, jolla toiminnan kohde tunnustetaan. Toiminnan muodot voivat vaihdella paljon aina nimittelystä, uhkailusta ja välillisestä tai välittömästä syrjinnästä pahoinpitelyyn tai jopa joukkomurhiin saakka. Yhteinen piirre on pelkästään se, että kohteena olevaa pidetään niin erilaisena, että niiden koetaan uhkaavan ”meikäläisiä”. Tämä erilaisuus piilee kuitenkin lähinnä syrjivien ja rasististen ihmisten mielissä eikä suinkaan kohteena olevien ryhmien objektiivisissa ominaisuuksissa. Yleisesti syrjinnän varsinaisena tavoitteena ei ole vahingoittaa ketään vaan ennemminkin suosia jotain tiettyä ryhmää toisten kustannuksella. Sen sijaan tarkoituksellisen rasistisen toiminnan taustalla on vahingoittaminen. Vahingoittamalla johonkin tiettyyn ryhmään kuuluvia tai heitä tukevia ihmisiä tai heidän omaisuuttaan halutaan herättää pelkoa kaikissa kyseisen ryhmän jäsenissä. (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 142.)

Suomen perustuslaissa on säädetty, että ”ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella”. Myös rikoslaissa syrjintä ja rasismi on kiellettyä. (Lepola & Villa 2007, 10.) Tästä huolimatta moni ihminen, etenkin ulkomaalaista syntyperää oleva, joutuu kokemaan eriasteista rasismia. Suomalaisten suhtautuminen tiettyjä kansallisuusryhmiä kohtaan on vuodesta toiseen pitkälti samankaltaista. Suhtautuminen köyhemmistä oloista lähtöisin olevia, ulkonäöltään ja kulttuuriltaan eroavia kohtaan on aina ollut varauksellisempaa kuin meitä enemmän muistuttavia kohtaan. Etnisen hierarkian alapäähän ovat joutuneet suomalaisista selvimminkin erovat ryhmät kuten somalit ja arabit sekä historialliseen menneisyyteen liittyvää vastakkainasettelua edustavat venäläiset. Edellä mainittujen ryhmien maahanmuuttoa halutaan rajoittaa. Myönteisintä on suh-

tautuminen muun muassa englantilaisia, amerikkalaisia ja pohjoismaalaisia kohtaan. (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 25.)

Monista Suomessa, esimerkiksi mediassa, esiin tulleista rasimitapauksista huolimatta Suomessa on myös paljon moniin maahanmuuttajaryhmiin kuuluvia ihmisiä, jotka eivät ikinä ole joutuneet kokemaan rasismia tai syrjintää. Kuitenkin osa kyseisestä vähemmistöstä joutuu, joko sattuman kautta tai tarkoituksellisesti, rasisen toiminnan uhriksi. Yleisimpiä ilmiöitä Suomessa ovat nimittely, uhkailu, omaisuuden vahingoittaminen sekä äärimmillään suoraan rasisestisesti motivoitu pahoinpitely. Lisäksi esiintyy myös ulkomaalaistaustaisen henkilön työhön, asumiseen ja vapaa-aikaan liittyvää välitöntä ja välillistä syrjintää. (Jasinskaja-Lahti ym. 2002, 143.)

5.3.2 Työllistyminen

Asui ihminen sitten kotimaassaan tai ulkomailla, haluaa hän yleensä ansaita rahaa, jolla hän pystyy elättämään itsensä sekä mahdollisen perheensä ja ostamaan luonnollisesti myös jotain ei niin ensisijaisen tärkeää tavaraa, kuten harrastusvälineitä. Usein vieraassa kulttuurissa työn saaminen on kuitenkin hankalaa. Työnantajat ovat hieman epäileväisiä ulkomaalaisten palkkaamisen suhteen, ellei siitä sitten synny yritykselle jotain erityistä markkinaetua. Tämä ongelma koskee omalta osaltaan myös ulkomaalaisia opiskelijoita, sillä myös heidän täytyy useimmissa koulutusohjelmissa hankkia työharjoittelupaikka, jonka saamista taas työnantajan ennakkoluuloinen asenne voi haitata.

On toki myös muita seikkoja, jotka vaikuttavat ulkomaalaisten työllistymiseen kuin työnantajan ennakkoluulot, kuten se että ulkomaalaisuutta ei ole ja sen monimuotoisuutta ei yleensä ole huomioitu henkilöstöhallinnon prosesseissa eikä henkilöstön johtamisessa – ulkomaalaisia palkataan siis aivan kuin he olisivat suomalaisia. Kaikki yritykset eivät myöskään osaa hyödyntää ulkomaisuutta liiketoiminnassaan ja sitä näkökulmaa ei ole edes ajateltu. Tietenkin myös ulkomaalaisten oma passiivisuus voi vaikuttaa työn haun onnistumiseen. Ei haeta paikkoja riittävän laajalti. Parhaat mahdollisuudet työllistyä ulkomaalaisena onkin, mikäli palkkaajalla on henkilökohtaisia kansainvälisiä kokemuksia tai mikäli yrityksen toiminnan keskeinen ajatus on kansainvälisyys. (Söderqvist 2005, 10.)

Ulkomaalaisten työllistämistä voisi parantaa muutamilla keinoilla. Ensisijaisen tärkeää olisi, että kaikille Suomessa tutkinnon suorittaville ulkomaalaisille opetettaisiin suomen kielen taito riittävän hyvälle tasolle – työnantajalla todella suuri kynnys palkata, mikäli ei pysty käyttämään suomea työkielenä. Oppilaitosten olisi lisäksi hyvä pyrkiä kehittämään ulkomaalaisten työnhaun tukemista, esimerkiksi jotkut tietyt viranhaltijat voisivat erikoistua siihen. Luonnollisesti myös työyhteisöissä olisi kehittämisen varaa tällä saralla. Työnantajat voisivat ottaa henkilöstön osaamisen kehittämisessä ulkomaalaistaustaiset huomioon – heillä voi olla uusia näkökulmia yrityksen toiminnalle. Lisäksi yritysten tulisi muutenkin ottaa henkilöstöprosesseissaan ulkomaalaiset ja heidän erityistarpeensa huomioon. Kaikista tärkeintä kuitenkin on varmasti se, että ulkomaalainen työnhakija olisi mahdollisista vastoinkäymisistä huolimatta riittävän aktiivinen ja valmistautuisi haastatteluihin hyvin. Olisi tärkeää korostaa, mikä hänestä tekee kotimaista paremman työntekijän ja vakuuttaa tällä tavalla työnantaja. (Söderqvist 2005, 12 – 13.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa tullaan käsittelemään tutkimuksen toteuttamista, eli mikä on tutkimukseen liittyvä tutkimusongelma, millaista tutkimusmenetelmää käytettiin ja millä perusteella se valittiin, mitä keinoa käytettiin tiedon keräämiseen sekä miten kyselylomake laadittiin. Toisin sanottuna selvennetään, millainen oli tutkimuksen tutkimusprosessi.

6.1 Tutkimusongelma

Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisellä toimistolla oli tarvetta tehdä kartoitus koskien Kajaanin ammattikorkeakoulun ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita. Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa ulkomaalaisten opiskelijoiden tuntemuksia ja kokemuksia opiskelusta Kajaanin ammattikorkeakoulussa sekä sopeutumisesta Suomeen. Lisäksi tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, miten opiskelijat olivat valinneet kohdemaansa ja -oppilaitoksensa sekä olivatko he saaneet Kajaanin ammattikorkeakoulusta riittävästi tietoa hakuprosessin aikana. Tarkoituksena oli saada kokemusperäisiä vastauksia oppilaitoksen ulkomaalaisilta tutkinto-opiskelijoilta sekä tarjota oppilaitokselle mahdollisuus kehittää oppilaitoksen kansainvälistä toimintaa tältä osin saatujen vastausten perusteella.

6.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valittiin laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä, jolla tarkoitetaan erilaisten tulkinnallisten tutkimuskäytäntöjen joukkoa. Laadullinen tutkimus on hankala määritellä selkeästi, johtuen siitä, ettei sillä ole teoriaa eikä viitekehystä, joka olisi vain sen omaa. (Metsämuuronen 2006, 83.) Laadullisella tutkimuksella ei ole myöskään varsinaisesti omia metodeja vaan siihen sisältyy monia suuntauksia, tiedonhankinta- ja analyysimenetelmiä sekä aineiston tulkintatapoja. Kunkin tutkimuksen ”reitti” muovautuu useiden valintojen pohjalta ja yhtä ainuttakaan oikeaa keinoa toteuttaa laadullinen tutkimus ei ole. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Kyseiseen menetelmään päädyttiin, koska haluttiin saada kyselyn kohderyhmältä kokemukseen ja tuntemuksiin perustuvia vastauksia, joiden avulla voisi päätellä mahdolliset ongelma-kohtat selkeämmin kuin pelkistä ”ympyröi mielestäsi parhaiten tuntemuksiasi kuvaava vaihtoehto” -vastauksista. Laadullista tutkimusmenetelmää käyttämällä saatiin vastauksista henkilökohtaisempia ja kattavampia. Lisäksi laadullinen tutkimusmenetelmä mahdollisti sen, että tutkimuksessa voitiin käyttää erilaisia menetelmiä hieman vapaammin. Tutkimuksessa käytettiin kuitenkin myös kvantitatiivista, eli määrällistä, menetelmää muutamissa kohdissa tutkimuksen tilastoinnin helpottamiseksi tietyissä aiheissa.

6.3 Survey-tutkimus

Englanninkielen sanalla survey tarkoitetaan kyselyn, haastattelun ja havainnoinnin muotoja, joissa tutkimusaineisto kerätään standardoidusti, eli kaikilta vastaajilta täsmälleen samalla tavalla, ja joissa kohdehenkilöistä muodostuu otos tai näyte jostakin tietyistä perusjoukosta. Esimerkiksi kyselylomake tunnetaan survey-tutkimuksen yleisenä aineistonkeruumenetelmänä. Lopuksi saadun aineiston perusteella yritetään kuvailla, vertailla ja selittää ilmiötä. Yleensä survey-keinoin kerätty aineisto käsitellään kvantitatiivisesti, mutta esimerkiksi avoimin kysymyksiin, eli kysymyksen alle jätetään vapaa vastauskenttä, kysely toimii myös kvalitatiivisessa tutkimusmenetelmässä. Usein kyselytutkimuksissa voidaankin käyttää osittain kumpaakin, kvantitatiivista sekä kvalitatiivista, tutkimusmenetelmää. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 134, 193 – 194, 200.)

Kyselytutkimuksen yksi keskeisistä eduista on se, että sen avulla pystytään keräämään laaja tutkimusaineisto, eli tutkimukseen voidaan saada paljon vastauksia ja monilta eri henkilöiltä. Menetelmä on tehokas, sillä se säästää aikaa ja vaivaa tutkimuksen tekijältä. Mikäli lomakkeen suunnittelu on ollut huolellista, onnistuu aineiston nopea käsittely tallennettuun muotoon sekä sen analysointi tietokonetta apuna käyttäen. Hyödyistä huolimatta kyselymenetelmään liittyy myös heikkouksia ja esimerkiksi tulosten tulkinta voi osoittautua ongelmalliseksi. On muun muassa mahdotonta olla varma siitä, ovatko vastaajat suhtautuneet tutkimukseen riittävällä vakavuudella tai saadaanko vastauksia riittävä määrä, jotta tutkimuksen lopputulos olisi luotettava. Lisäksi lomaketta laadittaessa on tärkeää, että kysytään oikeita asioita. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

6.4 Kyselylomakkeen laatiminen sekä tutkimusaineiston kerääminen

Kyselylomakkeen pohja suunniteltiin aluksi Microsoft Office Word -tietokoneohjelman avulla. Lomakkeeseen tuli opiskelua ja sopeutumista koskevien kysymysten lisäksi vastaajan tietoja taustoittavia kysymyksiä kuten sukupuoli, ikä, kansallisuus sekä edelliset ja nykyiset opinnot. Kuhunkin kysymykseen tuli vastaajalle avoin vastauskenttä, jonka lisäksi osassa kysymyksistä oli rastittavana ”yes” ja ”no” vastaukset tilastoinnin helpottamiseksi. Kyselylomake suunniteltiin luonnollisesti englanninkieliseksi. Kun kysymykset saatiin lopulliseen muotoonsa, ne syötettiin Kajaanin ammattikorkeakoulun käytössä olevaan, palautteenhallintaan ja tiedonkeruuseen suunniteltuun, Digium Enterprise -ohjelmistopalveluun.

Linkki kyselylomakkeeseen lähetettiin sähköpostitse kaikille Kajaanin ammattikorkeakoulun ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijoille ja ohjeistus kyselyyn vastaamista koskien sisällytettiin sähköpostiviestiin. Kyselyyn vastaamiseen annettiin aikaa hieman yli kaksi viikkoa. Kyselyn vastaukset saatiin Digium Enterprise -ohjelmistopalvelun avulla kätevästi excel-tiedostoon, josta niiden tarkastelua ja tulkintaa onnistui jatkaa kätevästi Microsoft Office -ohjelmiston Excel-ohjelmalla.

6.5 Reliabiliteetti ja validiteetti

Tutkimuksissa tavoitteena on minimoida virheiden syntymisen mahdollisuus, mutta siitä huolimatta tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tästä johtuen kaikissa tutkimuksissa pyritään arvioimaan tehdyn tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuuden arviointiin voidaan käyttää monenlaisia eri mittaus- ja tutkimustapoja. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Reliabiliteetin ja validiteetin käsitteiden sopivuudesta laadullisen tutkimuksen arvioinnissa on kuitenkin monia mielipiteitä; osa tutkijoista on soveltanut käsitteitä perinteisessä merkityksessään myös laadullisessa tutkimuksessa kun osa taas on kehittänyt kyseisille käsitteille enemmän laadulliseen tutkimusmenetelmään sopivia sisältöjä tai jopa luoneet aivan uusia termejä auttamaan arviointia. Laadullista tutkimusta tehtäessä tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta ei pystytä kuitenkaan arvioimaan aivan samalla tavalla kuin määrällisen tutkimuksen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009.)

Suomeksi sana reliabiliteetti voisi tarkoittaa sanaa luotettavuus. Tutkimuksessa luotettavuus tarkoittaa sitä, että tutkimuksella on saatu aikaiseksi tuloksia, jotka eivät ole sattumanvaraisia ja joissa on toistettavuutta. Tutkimuksen reliabiliteetti voidaan todeta monin tavoin. Esimerkiksi mikäli kaksi eri arvioijaa päätyy samaan lopputulokseen, voi tutkimusta pitää luotettavana, tai mikäli samaa asiaa tutkitaan eri kerroilla ja lopputulos on sama, voidaan tutkimuksen olettaa olleen luotettava. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.)

Validiteetilla sen sijaan tarkoitetaan tutkimuksen pätevyyttä, eli tutkitaanko käytössä olevalla menetelmällä varmasti sitä asiaa, mitä on tarkoitus tutkia. Mittarit ja menetelmät kun eivät aina vastaa todellisuudessa sitä, mitä tutkijalla on tarkoitus tutkia. Esimerkiksi kyselylomakkeissa olleisiin kysymyksiin saadaan kyllä vastaukset, mutta kysymykset on voitu ymmärtää eri tavalla kuin tutkija oli itse ajatellut ne ymmärrettävän. Mikäli tutkimustulokset kuitenkin käsitellään tästä huolimatta alkuperäisen oman ajatusmallin mukaan, ei tuloksia voida pitää pätevinä. (Hirsjärvi ym. 2009, 231 – 232.)

Mielestäni opinnäytetyöni yhteydessä tehty kyselytutkimus on sekä reliabiliteetiltään sekä validiteetiltään riittävä. Tutkimuksen kohderyhmä, Kajaanin ammattikorkeakoulun ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat, on suuruudeltaan 78 henkilöä. Heistä kyselyyn osallistui 25 henkilöä, joten otos oli noin 32 prosenttia. Myös kyselylomake oli suunniteltu ja testattu siten, ettei kysymyksiä voisi juurikaan ymmärtää väärin. Täten saatiin kerättyä tietoa tarvittavista asioista. Lähes kaikissa kysymyksissä oli avoin vastauskenttä, joiden avulla vastauksiin saatiin lisäarvoa verrattuna pelkkään monivalintakysymykseen.

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa tehdään katsaus kyselyllä kerättyyn aineistoon. Havainnollistamisen apukeino-
na käytetään taulukoita niiden kysymysten osalta, joissa se on mahdollista ja oleellista. Taulu-
koiden ohella tässä luvussa käsitellään ennen kaikkea kutakin aihetta koskevat avoimet vasta-
ukset, joiden avulla saadaan tarkempi kuva mahdollisista ongelmakohdista ja kehitystarpeista.

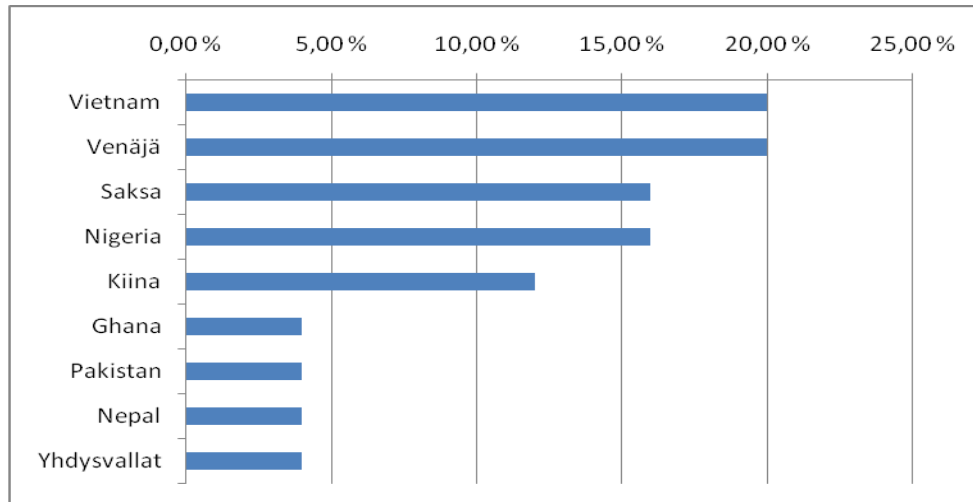
7.1 Vastaajien taustatietoja

Yhteensä kyselyyn vastasi 27 henkilöä. Heistä kaksi oli suomalaisia, joten tutkimuksessa käyt-
tettävä otos oli lopulta 25 henkilöä. Kyselyyn vastanneista 40 prosenttia (10 henkilöä) oli
miehiä ja 60 prosenttia (15 henkilöä) naisia. Vastaajista suurin osa oli korkeintaan 25-
vuotiaita (68 prosenttia). 26–30-vuotiaita oli 16 prosenttia ja yli 30-vuotiaiden osuus vastaa-
jista oli sama, eli 16 prosenttia. (Kuvio 2.)

Ikä (vuotta)	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
17 - 20	8	32,00%					
21 - 25	9	36,00%					
26 - 30	4	16,00%					
yli 30	4	16,00%					
Yhteensä	25	100%					

Kuvio 2. Vastaajien ikäjakauma.

Lisäksi vastaajilta kysyttiin heidän kansallisuuttaan. Vastaajista molempien, sekä vietnamilais-
ten että venäläisten, osuus oli 20 prosenttia (5 henkilöä). Saksalaisia oli 16 prosenttia (4 hen-
kilöä) kuten myös nigerialaisia. Kiinalaisia oli 12 prosenttia (3 henkilöä). Muita kansallisuuk-
sia vastaajien joukossa olivat ghana, pakistan, nepal ja yhdysvallat, joista kutakin oli vastaajien
joukossa yksi henkilö, eli 4 prosenttia. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Vastaajien kansallisuusjakauma.

Kyselylomakkeessa oli myös kysymys liittyen vastaajien tämän hetkiseen koulutusohjelmaan. Tradenomiopiskelijoita vastaajista oli 56 prosenttia (14 henkilöä), restonomiopiskelijoita 40 prosenttia (10 henkilöä) ja liikunnanohjaajaksi opiskelevia 4 prosenttia (1 henkilö). (Kuvio 4.)

Koulutusohjelma	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
International Business	14	56,00%	[Progress bar showing 56%]				
Tourism	10	40,00%	[Progress bar showing 40%]				
Sports and Leisure Management	1	4,00%	[Progress bar showing 4%]				
Yhteensä	25	100%					

Kuvio 4. Vastaajien tämänhetkinen koulutusohjelma.

Tämänhetkisen koulutusohjelman lisäksi selvitettiin, millainen vastaajien aiempi koulutus on. Lukiotaustaisia oli 56 prosenttia (14 henkilöä), eli yli puolet. Korkeakoulutaustaisia oli 32 prosenttia (8 henkilöä) ja jonkin muun koulutuksen omaavia 12 prosenttia (3 henkilöä). (Kuvio 5.)

Aiempi koulutus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
High school	14	56,00%	[Progress bar showing 56%]				
Higher education (bachelor's degree or equivalent)	8	32,00%	[Progress bar showing 32%]				
Other, please specify.	3	12,00%	[Progress bar showing 12%]				
Yhteensä	25	100%					

Kuvio 5. Vastaajien aiempi koulutus.

7.2 Hakuprosessi

Kyselyssä oli kysytty useita kysymyksiä liittyen koulutukseen hakemiseen liittyviä kysymyksiä, kuten esimerkiksi mistä opiskelijat olivat alun perin kuulleet mahdollisuudesta opiskella Suomessa ja ennen kaikkea Kajaanissa, saivatko he riittävästi tietoa Kajaanin ammattikorkeakoulusta kyseisenä ajanjaksona ja miksi he lopulta päätyivät valitsemaan oppilaitokseen Kajaanin ammattikorkeakoulun.

Suunnitelmat ja tiedonhaku

Kyselyn ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä haluttiin selvittää, mistä opiskelijat olivat kuulleet mahdollisuudesta opiskella a) Suomessa ja b) Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Suurin osa vastaajista oli löytänyt tiedon omatoimisesti Internetistä tai muusta lähteestä etsimällä. Muutama opiskelijoista oli kuullut opiskelumahdollisuuksista ystävältään. Näiden lisäksi muutama vastaajista oli saanut tiedon Suomessa ja Kajaanista opiskelusta jostakin muusta lähteestä, kuten esimerkiksi paikallisista oppilaitoksista, Expolingua Berlin -tapahtumasta ja paikallisesta lähetystöstä.

Seuraavassa kysymyksessä opiskelijoilta kysyttiin, mitä muita maita he olivat harkinneet kohdemaaksensa. Suomen lisäksi eniten oli harkittu Australiaa, Kanadaa, Ruotsia ja Saksaa, joista kutakin oli pitänyt vaihtoehtona neljä vastaajaa. Kolme vastaajaa oli listannut vaihtoehdoksi Suomelle Yhdysvallat ja Singaporen. Englanti oli mainittu kaksi kertaa ja yhden kerran mainittuja maita olivat Alankomaat, Espanja, Irlanti, Korea, Puola, Unkari, Uusi-Seelanti ja Venäjä. Vastaajista kahdeksan ei ollut harkinnut Suomen lisäksi mitään muuta maata. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Muita maita, joita vastaajat olivat harkinneet kohdemaakseen.

Kolmannessa avoimessa kysymyksessä tiedusteltiin, mistä opiskelijat olivat hakeneet lisätietoa Kajaanin ammattikorkeakoulusta. Suurin osa vastaajista mainitsi odotetusti Kajaanin ammattikorkeakoulun omat kotisivut. Useat vastaajat olivat saaneet tietoa myös www.admissions.fi -sivustolta sekä www.studyinfinland.fi -sivustolta. Myös www.vsaf.org -sivusto, eli Vietnamilaiset Opiskelijat Ry:n kotisivut mainittiin useampaan kertaan. Muita mainittuja sivustoja olivat www.kina.cc, www.minedu.fi ja www.baidu.com, joiden lisäksi muutama oli saanut lisätietoa haltuunsa saamista esitteistä.

Seuraavaksi kysyttiin ”Oliko Kajaanin ammattikorkeakoulun kotisivuista sinulle hyötyä hakuaihana?” -kysymykseen 76 prosenttia (19 henkilöä) vastaajista vastasi ”kyllä” ja 24 prosenttia (6 henkilöä) vastasi ”ei”. Kysymykseen liittyvässä lisäkysymyksessä pyydettiin vastaajilta perusteluita vastaukselleen. Useat pitivät sivuja selkeinä ja sieltä löytyi tarvittava tieto hakijalle sekä se antaa selkeän yleiskuvan koulusta. Muutama vastaaja sen sijaan antoi samasta asiasta negatiivista palautetta, eli he eivät olleet löytäneet hakuaihana tarvitsemaansa tietoa sivustolta ja tietoa siitä mitä tutkinnot sisältävät. Erään vastaajan mukaan sivustolla ei ollut mitään hänen hakuaihanaan. Pääasiassa vastaukset olivat kuitenkin positiivisia ja asiat olivat selvinneet viimeistään otettaessa yhteyttä oppilaitoksen kansainväliseen toimistoon.

Kohdemaan ja oppilaitoksen valinta

Kysyttäessä syitä, miksi opiskelijat valitsivat Suomen kohdemaakseen, pääasiallisiksi syiksi nousivat suomalaisen korkeakoulutuksen hyvä maine, opiskelun maksuttomuus ja tieto siitä, että Suomi on turvallinen ja rauhallinen hyvinvointivaltio. Muiksi syiksi mainittiin muun muassa, että kotimaa on lähellä (venäläiset vastaajat), positiiviset kokemukset aiemmalta ajalta kun vastaaja oli asunut Suomessa, kiinnostus Suomea ja muita Pohjoismaita kohtaan sekä aiemman opettajan suositukset Suomessa opiskelemista koskien.

Edellisen kysymyksen jatkoksi kysyttiin syitä, miksi päädyttiin valitsemaan nimenomaan Kajaani kohdekaupungiksi. Useat kyselyyn vastanneista eivät etukäteen juurikaan tienneet, millaisesta kaupungista on kyse, mutta etukäteen se oli vaikuttanut mukavan rauhalliselta kaupungilta. Suurin osa ei kuitenkaan osannut perustella valintaansa erityisemmin. Muutamalle vastaajalle Kajaani ei ollut ensimmäinen vaihtoehto vaan he päätyivät Kajaaniin kun alun perin päämääränä olleeseen kaupunkiin ei ollut mahdollista päästä. Monien valintaan vaikutti luonnollisesti tarjolla olevat opiskelu- ja tutkintomahdollisuudet. Muutamat valitsivat Kajaanin koska se on lähellä rajaa ja suhteellisen vaivatonta matkustaa Venäjälle. Lisäksi joukossa oli vastaus, jonka mukaan vastaajalla ei ollut muita vaihtoehtoja.

Kuudes kysymys koski sitä, miksi opiskelijat olivat valinneet oppilaitoksekseen juuri Kajaanin ammattikorkeakoulun. Perusteluina oli pitkälti samat syyt, jotka olivat vaikuttaneet kohdemaan ja -kaupungin valintaan. Pääasiallisia syitä oli siis opinto- ja tutkintotarjonta. Osa vastaajista oli kuullut Suomesta opiskelusta ja Kajaanin ammattikorkeakoulu oli vaikuttanut sopivalta koululta. Muutamalla vastaajista ei ollut muita vaihtoehtoja ja osalla ei ollut mitään yhtä erityistä syytä valita Kajaanin ammattikorkeakoulua, se vain oli vaikuttanut sopivalta.

Seuraavaksi haluttiin tietää, saivatko opiskelijat hakuaihana riittävästi tietoa opiskelusta Kajaanin ammattikorkeakoulussa. Vastaajista 76 prosenttia (19 henkilöä) koki saaneensa tietoa riittävästi kun taas 24 prosenttia (6 henkilöä) olisi kaivannut enemmän tietoa. Kysymykseen liittyvässä lisäkysymyksessä tiedusteltiin, millaista tietoa olisi kaivattu enemmän. Lisätietoa olisi kaivattu etenkin seikoista kuten mihin tulevassa koulutuksessa voi erikoistua, millaiset ovat valmistumisen jälkeiset mahdollisuudet (esimerkiksi työllistyminen). Lisäksi olisi haluttu saada lisätietoa opetusmenetelmistä, luennoijista, kurssijärjestelyistä, harjoittelujaksosta sekä toivottiin, että nähtävillä olisi ollut kuvia elämästä Kajaanin ammattikorkeakoulussa.

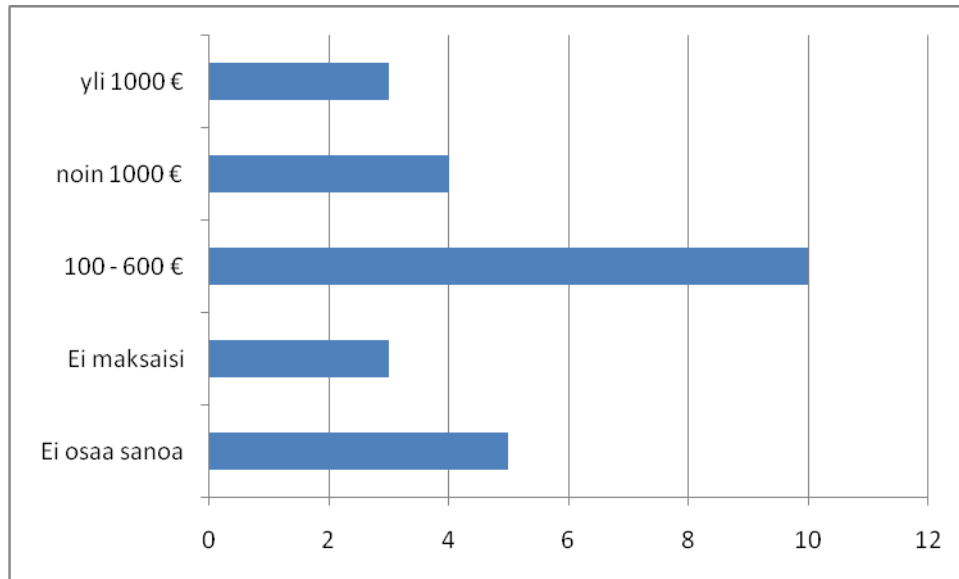
Opintojen maksullisuus

Kyselyn kautta haluttiin saada lisäksi opiskelijoiden mielipiteitä ajankohtaiseen asiaan, eli korkeakouluopintojen maksullisuuteen. Kysymys kuului, olisivatko he tulleet Suomeen opiskelemaan, mikäli opinnoista perittäisiin lukukausimaksuja. Vastaajista 48 prosenttia (12 henkilöä) olisi tullut Suomeen lukukausimaksuista huolimatta ja vastaavasti 52 prosenttia (13 henkilöä) ei olisi tullut Suomeen siinä tapauksessa, mikäli opinnoista perittäisiin lukukausimaksuja.

Edellisen kysymyksen jatkoksi pyydettiin perusteluja. Ne henkilöt, jotka olisivat tulleet Suomeen lukukausimaksuista huolimatta, perustelivat vastaustaan seikoilla, kuten että Suomessa on hyvä opiskella ja koulutus on niin laadukasta sekä hyvin organisoitua, että siitä olisi valmis maksamaankin. Maksujen haluttaisiin kuitenkin vastaavasti tarjoavan riittävän suuria hyötyjä kuten esimerkiksi, että opintoihin liittyvät kirjat sisältyisivät maksuun. Lisäksi mainittiin, että lukukausimaksut eivät saisi kuitenkaan olla liian suuria.

Vastaajat, jotka eivät olisi tulleet Suomeen, mikäli lukukausimaksuja perittäisiin, perustelivat vastaustaan seikoilla kuten, että Suomessa on korkea elintaso ja elämä täällä on jo muutenkin niin kallista, ettei heillä olisi varaa maksaa myös opiskelusta. Lisäksi ulkomaalaisen on todella vaikea saada töitä Suomesta, joten sitäkin kautta he eivät saisi rahoitusta opinnoilleen. Useat heistä olisivat valinneet jonkin toisen maan kuten Ruotsin, Saksan, Yhdysvallat tai Kanadan siinä tapauksessa, että lukukausimaksuja perittäisiin. Vastausten joukossa mainittiin myös, että tietenkin valintaan vaikuttaisi myös se, miten suuria Suomen oppilaitosten lukukausimaksut olisivat verrattuna muiden maiden lukukausimaksuihin. Lisäksi mainittiin, että suomalaisten antisosiaalinen suhtautuminen ulkomaalaisia kohtaan hankaloittaa elämää jo ilman lukukausimaksujakin ja olisi ollut ehkä parempi valita jokin englanninkielinen maa opiskelupaikaksi. Eräs vastaajista uskoi Suomen oppilaitosten keskeisimmän vetovoimatekijän olevan juurikin opintojen maksuttomuus.

Kyselylomakkeessa tiedusteltiin myös, että paljon vastaajat olisivat valmiita maksamaan lukukausimaksua mahdollisuudesta opiskella Suomessa. Suurin osa, eli kymmenen vastaajaa olisi valmis maksamaan lukukausimaksua 100 – 600 euroa vuodessa. Neljä henkilöä olisi valmis maksamaan Suomessa opiskelusta noin 1000 euroa ja kolme henkilöä yli 1000 euroa. Kolme henkilöä vastasi, etteivät olisi valmiita maksamaan yhtään ja loput viisi henkilöä eivät osanneet arvioida summaa, jonka olisivat valmiita maksamaan. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Kuinka paljon vastaajat olisivat valmiita maksamaan lukukausimaksua vuodessa.

7.3 Opiskelu ja elämä Suomessa

Haku aikaan liittyvien kysymysten jälkeen haluttiin saada kokemuksia siltä ajalta, jonka opiskelijat ovat viettäneet Kajaaniin. Tässä osassa lomaketta oli kysymyksiä muun muassa alkuorientaatiosta, sopeutumisesta Kajaaniin, eri viranomaistahojen kanssa toimimisesta ja käytännön harjoittelusta sekä myös tulevaisuuden suunnitelmista.

Orientaatio ja sopeutuminen

Kyselylomakkeen kymmenes kysymys kuului, että kokivatko opiskelijat opintojen alkuvaiheen orientaatiosta olleen apua sopeutumisessa Kajaaniin ja ennen kaikkea Kajaanin ammattikorkeakouluun. Vastaajista 96 prosenttia (24 henkilöä) vastasi, että alkuvaiheen orientaatiosta oli hyötyä ja 4 prosenttia (1 henkilö) koki, ettei siitä ollut riittävästi apua. Kysyttäessä perusteluja, vastaaja kertoi, että hän oli joutunut kysymään haluamaansa lisätietoa asioista itse tai selvittämään asioita omatoimisesti muuta kautta.

Seuraavaksi kyselyyn osallistuneilta kysyttiin, kuinka he ovat sopeutuneet Suomeen sekä erityoten Kajaaniin ja mikä sopeutumisessa on ollut helppoa ja mikä vaikeaa – millaisia vaikeuksia he mahdollisesti kohtasivat. Hankaluuksista selvästi eniten mainittiin suomen kieli. Sen

oppiminen ja ymmärtäminen on tuottanut ongelmia sekä heikot suomen kielen taidot hankaloittavat arkielämää Suomessa. Tästä syystä on erittäin vaikea hoitaa arkisiakin asioita.

Toinen yleinen ongelma sopeutumisessa oli kyselyn perusteella suomalaisten ihmisten suhtautuminen ulkomaalaisiin. Suomalaisia pidettiin epäsosiaalisina sekä varautuneina. Eräs vastaajista käytti jopa termiä rasismi. Vastaajien joukossa oli kuitenkin muutamia, jotka kehuivat suomalaisten ystävällisyyttä ja se on heidän mukaansa auttanut paljon sopeutumisessa. Muutama koki, että kulttuurit ovat hyvin samanlaisia heidän kotoisen kulttuurinsa kanssa – lukuun ottamatta kieltä. Lisäksi sopeutumisvaikeuksia oli aiheuttanut Suomen sääolot, kulttuurilliset ja elämäntavalliset erot, erilaiset ruoat sekä työllistymisen vaikeus. Positiivisina asioina mainittiin aiemmin mainittujen lisäksi asioita kuten turvallinen, rauhallinen ja puhdas asuin- ympäristö sekä alkuvaiheen orientaation kautta saadut kontaktit.

Sopeutumiseen liittyen kyselylomakkeessa oli kysymys koskien Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijakuntaa KAMO:a. Kysyttiin, onko KAMO:sta sekä heidän tutorointitoiminnastaan ollut apua opiskelujen aikana. Vastaajista 72 prosenttia (18 henkilöä) vastasi, että KAMO:n palveluista on ollut apua ja 28 prosenttia (7 henkilöä) oli sitä mieltä, ettei KAMO:sta ole ollut apua opiskeluiden aikana.

Samaan aiheeseen liittyi jatkokysymys, jossa kysyttiin perusteluja vastaukselle. Positiivisena heidän toiminnassaan pidettiin sitä, että he järjestävät erilaisia aktiviteetteja opiskelijoille sekä ilmoittavat tulevista tapahtumista sekä muusta toiminnasta sähköpostitse. Kerrottiin, että he yhdistävät opiskelijoita ja auttavat parhaansa mukaan ongelmissa, mikäli heiltä vain menee kysymään apua. Myös opintojen alkuvaiheen orientaatiota keuhuttiin. Muutamat vastaajista mainitsi, etteivät ole tarvinneet juurikaan heidän apuaan, mutta uskovat opiskelijakunnasta olevan hyötyä.

Negatiivisena asiana nousi selkeästi esille, että kaikesta hyvästä huolimatta KAMO ei muista ottaa ulkomaalaisia opiskelijoita riittävästi huomioon. Välillä sähköpostiviesteissä ei ole kirjoitettu englanninkielistä osuutta, joten viestin sisältö jää ulkomaalaiselle lukijalle arvoitukseksi. Osittain edellä mainituista syistäkin johtuen monet vastaajista olivat vahvasti sitä mieltä, että KAMO:ssa pitäisi olla mukana ulkomaalaisten opiskelijoiden edustaja – mieluiten ulkomaalainen. Yleisenä toivomuksena oli, että kansainväliset opiskelijat otettaisiin paremmin huomioon. Lisäksi eräälle vastaajista KAMO:n rooli oppilaitoksessa oli pimeudessa.

Virallisten asioiden hoitaminen ja muut arkielämän tilanteet

Kyselylomakkeen 13. kysymyksessä kysyttiin, onko vastaajilla ollut ongelmia toimiessaan eri viranomaistahojen tai muiden toimijoiden, kuten esimerkiksi maistraatin, poliisin tai kiinteistöyritysten kanssa toimiessa. Vastaajista 20 prosentilla (5 henkilöllä) oli ollut jonkin tasoisia ongelmia ollessaan tekemisissä heidän kanssaan ja 80 prosenttia (20 henkilöä) vastasi selvinneensä virallisten asioiden hoitamisesta ilman suurempia ongelmia.

Myös tästä aiheesta haluttiin saada perusteltuja vastauksia niiltä, jotka olivat kokeneet ongelmia tässä asiayhteydessä. Kahdella vastaajista oli lähinnä yleisiä kielimuuriin liittyviä ongelmia, mutta loppuilla kolmella oli asumiseen liittyviä ongelmia. Vastauksissa kerrottiin, että asuntoasioissa ei ollut kerrottu yksityiskohtia riittävän tarkasti ja he että he käyttävät ulkomaalaisten heikkoa suomen kielen taitoa hyväksi sopimusta tehdessä. Pitäisi osata siis kertoa yksityiskohdista ynnä muista asioista selkeämmin ja luotettavammin myös englanniksi. Lisäksi kritisoitiin sitä, että ulkomaalaiset opiskelijat asutetaan usein kauas koulusta kun taas suomalaiset, joilla on parhaassa tapauksessa auto tai muu kulkuneuvo, saavat asua lähempänä koulua. Lisäksi eräs vastaajista ei ollut saanut minkäänlaista asuntoa ensimmäiseen viikkoon.

Seuraavassa kysymyksessä tiedusteltiin, oliko vastaajille tullut eteen missään vaiheessa sellaista tilannetta, jossa he kokivat jääneensä aivan yksin ja ilman minkäänlaista apua. 36 prosenttia (9 vastaajaa) kertoi joutuneensa tällaiseen tilanteeseen ja 64 prosenttia (16 henkilöä) ei kokenut joutuneensa yksin jätetyksi. Vastaajilta, jotka olivat vastanneet kysymykseen ”kyllä”, tiedusteltiin, millainen tilanne tai ongelma oli ollut kyseessä. Kahdella vastaajista tilanne koski työllistymistä ja muutamalla asia liittyi arkipäiväisiin tai henkilökohtaisiin asioihin, kuten sää, kieli, Soneran kanssa asioimiseen tai muihin henkilökohtaisiin asioihin. Eräällä vastaajista oli kyse asuntoasioihin liittyvän rahasumman takaisin saamisesta.

Oppilaitoksen vaihtaminen

Kyselyn avulla haluttiin selvittää myös, ovatko opiskelijat harkinneet hakevansa siirtoa johonkin toiseen ammattikorkeakouluun. Kyselyyn vastanneista 44 prosenttia (11 henkilöä) oli harkinnut vaihtavansa oppilaitosta ja vastaavasti 56 prosenttia (14 henkilöä) kertoi olevansa tyytyväinen nykyiseen opintajoonsa, eikä ollut siis harkinnut siirtoa mihinkään toiseen ammattikorkeakouluun.

Myös tästä aiheesta vastaajilta kaivattiin lisäperusteluja. Heille, jotka olivat harkinneet siirtoa, useimmin oli syynä, ettei Kajaani ole paikkana kovinkaan iso ja siten tarjoaa tietyissä määrin rajoitetut mahdollisuudet ulkomaalaiselle opiskelijalle verrattuna isompiin Suomen kaupunkeihin. Myös työllistymisen vaikeus oli saanut osan harkitsemaan paikkakunnan vaihtoa. Muutamilla oli huonoja kokemuksia opetuksen laadusta tai he olivat muuten pettyneitä opetushenkilökunnan toimintaan. Lisäksi eräs vastaaja koki yksinkertaisesti olevansa hieman väärässä koulutusohjelmassa ja siitä syystä olisi valmis vaihtamaan oppilaitosta.

Vastaajista ne, jotka eivät olleet harkinneet oppilaitoksen vaihtoa, perustelivat vastauksiaan kertomalla, että Kajaanin ammattikorkeakoulu on hyvä koulu ja siellä saa laadukasta opetusta sekä Kajaanin ammattikorkeakoulu todennäköisesti tarjoaa heille henkilökohtaisesti parhaat mahdollisuudet Suomessa. Muutama mainitsi, ettei ole mitään erityistä syytä vaihtaakaan oppilaitosta, joten miksi he lähtisivät höntyilemään ympäriinsä kun tällöin he joutuisivat vain sopeutumaan jälleen kerran uuteen paikkaan. Lisäksi perusteluina oli, ettei vaihtaisi mihinkään toiseen korkeakouluun ainakaan Suomen sisällä, sillä harvassa koulussa on häntä kiinnostavia koulutusohjelmia – hän siis lähtisi ulkomaille, mikäli vaihtaisi.

7.4 Työharjoittelu ja valmistuminen

Seuraava aihe, jota kyselyssä käsiteltiin, oli työharjoittelujakso sekä opiskelijoiden suunnitellut valmistumisen jälkeiselle ajalle. Aiheisiin liittyvillä kysymyksillä haluttiin kartoittaa muun muassa, että millaisia ongelmia ulkomaalaiset tutkinto-opiskelijat harjoittelupaikan löytämisessä kohtaavat sekä mihin Kajaanin ammattikorkeakoulussa opiskelijat suuntaavat opintojensa jälkeen ja miksi.

Harjoittelujakso

Ensimmäisenä aihealueesta kysyttiin, ovatko vastaajat jo suorittaneet opintoihinsa kuuluvan työharjoittelujaksonsa. Vastaajista 24 prosenttia (6 henkilöä) oli suorittanut harjoittelujakson ja suurin osa, eli 76 prosenttia (19 henkilöä) ei ollut. Tämän jälkeen kyselyssä tiedusteltiin, missä vastaajat ovat suorittaneet tai haluaisivat suorittaa käytännön työharjoittelujakson; Suomessa vai ulkomailla. 40 prosenttia (10 henkilöä) kyselyyn osallistuneista oli suorittanut tai haluaisi suorittaa harjoittelujaksonsa Suomessa. Loput, 60 prosenttia (15 henkilöä), sen sijaan suorittivat tai suorittaisivat harjoittelunsa mieluiten ulkomailla.

Tämän jälkeen luonnollisesti kyselyssä tiedusteltiin jälleen perusteluja vastauksille. Ne, jotka suorittivat tai halusivat suorittaa harjoittelunsa Suomessa, perustelivat vastauksiaan seikoilla, kuten että he suunnittelevat jäävänsä Suomeen opintojen jälkeen, joten olisi järkevämpää tästä syystä suorittaa myös harjoittelu Suomessa. Harjoittelun avulla he saisivat tärkeää kokemusta Suomen työelämästä ja -tavoista. Eräs vastaajista halusi valmistua opinnoistaan hie- man nopeammin, joten hän haluaa jäädä Suomeen, jotta voi suorittaa samalla puuttuvia kurs- sejaan. Lisäksi haluttiin jäädä Suomeen, mutta epäiltiin, ettei oma suomen kielen taito vält- tämättä riitä siihen, että saisi harjoittelupaikan Suomesta. Muutamalla vastaajista ei ollut syys- tä tai toisesta – esimerkiksi rahatilanne – muuta vaihtoehtoa ja yhdelle vastaajista ei ollut merkitystä, oliko paikka Suomessa vai ulkomailla, vaan pääasia on, että tehtävät ovat kiinnos- tavia.

Ulkomaille harjoittelemaan sen sijaan tahdottiin, koska haluttiin kansainvälistyä enemmän ja saada mahdollisimman paljon kokemusta eri maista sekä niiden kulttuureista. Koettiin, että kansainväliselle opiskelijalle, tästä vaihtoehdosta olisi enemmän hyötyä. Lisäksi huomattavan suurella osalla oli tuottanut hankaluuksia löytää harjoittelupaikka Suomesta johtuen siitä, että Suomessa vaaditaan sujuvaa suomen kielen taitoa lähes jokaisessa työpaikassa. Heillä ei siis täten ollut juurikaan muita vaihtoehtoja. Lisäksi muutama opiskelija ei aikonut jäädä Suo- meen opintojensa jälkeen, joten heidän mielestään oli aivan sama, vaikka he suorittaisivatkin harjoittelujaksonsa ulkomailla. Eräs vastaajista halusi palata kotimaahansa työskentelemään harjoittelujakson ajaksi, eräällä oli joitakin opintoja samanaikaisesti ulkomailla ja yksi vastaa- jista ei perustellut kantaansa mitenkään.

Seuraavalla kysymyksellä haluttiin selvittää, millaisia ongelmia opiskelijat kohtasivat harjoitte- lupaikkaa etsiessään. Ymmärrettävästi suurin ongelma oli lähes maasta riippumatta kielitaito. Lukuun ottamatta englanninkielisiä maita, kielitaito on usein pääasiallinen este työllistymisel- le ja tässä yhteydessä harjoittelupaikan löytämiselle. Muutamat uskoivat maailmalla vallitse- van heikon taloustilanteen vaikuttaneen ainakin palkallisten harjoittelupaikkojen löytymiseen. Lisäksi muutama vastaaja kertoi ongelman olleen itselleen sopivan yrityksen löytäminen. Eräs vastaajista toivoi, että Kajaanin ammattikorkeakoululla olisi jokin varasuunnitelma tai vaihtoehto siltä varalta, etteivät kansainväliset opiskelijat löydäkään harjoittelupaikkaa.

Tulevaisuuden suunnitelmat

Aihealueen lopuksi haluttiin saada selville, mihin opiskelijat aikovat suunnata valmistumisen jälkeen. Vaihtoehtoina olivat: ”Pysyn Suomessa”, ”Muutan takaisin kotimaahani” sekä ”Muutan johonkin muuhun maahan”. Kyselyyn osallistuneista 32 prosenttia (8 henkilöä) suunnitteli jäävänsä Suomeen asumaan, 24 prosenttia (6 henkilöä) aikoi muuttaa takaisin kotimaahansa ja 44 prosenttia (11 henkilöä) oli suunnitellut lähtevänsä opintojensa jälkeen vielä johonkin muuhun maahan. (Kuvio 8.)

Vastaus	Lukumäärä	Prosentti	20%	40%	60%	80%	100%
I will stay in Finland	8	32,00%					
I will move back to my home country	6	24,00%					
I will move to some other country	11	44,00%					
Yhteensä	25	100%					

Kuvio 8. Mihin kyselyyn vastanneet suuntaavat valmistumisensa jälkeen.

Vaihtoehtovastausten lisäksi vastauksille pyydettiin myös tässä yhteydessä perusteluja. Suurin osa heistä, jotka halusivat jäädä Suomeen myös opintojen jälkeen, kertoi, että mikäli he vain löytävät täältä sopivaa työtä, niin heillä ei ole mitään Suomeen jäämistä vastaan. Eräs näin perustelleista kuitenkin mainitsi, ettei siinäkään tapauksessa todennäköisesti jäisi Suomeen loppuelämäkseen vaan muuttaisi jossain vaiheessa lähemmäksi perhettänsä ja ystäviänsä. Muita perusteluja oli, että on totuttu jo elämään Suomessa ja ei ole mitään syytä muuttaa sekä koettiin, että halutaan antaa Suomelle ikään kuin korvauksena koulutuksesta oma työpanos.

Kotimaahansa paluuta suunnittelevat perustelivat vastauksiaan pääasiallisesti sillä, että se on heidän kotinsa ja sinne he kuuluvat. Lisäksi he kokivat, että heillä on paremmat mahdollisuudet menestyä tulevaisuudessa siellä. Luonnollisesti myös asiat perhe, ystävät, ruoka, elämäntapa ja kulttuuri houkuttavat heitä takaisin kotimaahansa. Osa vastaajista kuitenkin uskoi, että voisi myös palata Suomeen jonakin päivänä. Eräs vastaajista ei ollut vielä lyönyt mitään lukkoon.

Johonkin muuhun maahan lähtemistä perusteltiin muun muassa seikoilla kuten, että halutaan lisää kokemuksia ja ei ole vielä mitään syytä asettua aloilleen minnekään – ei Suomeen, eikä kotimaahan. Moni haluaisi jäädä Suomeen, mutta uskoi, ettei tulisi saamaan täältä töitä johon tuen siitä, että heidän suomen kielen taitonsa ei ole riittävällä tasolla. Muutamalla vastaajalla

oli taustalla oli henkilökohtaiset syyt – esimerkiksi perhe tai parisuhde – ja eräs vastaajista aikoi mennä sinne, mistä saa parhaiten töitä ja uskoi sen tässä tapauksessa olevan jokin muu maa kuin Suomi. Myös Suomen pitkä ja kylmä talvi mainittiin syynä, josta johtuen tänne ei haluta jäädä.

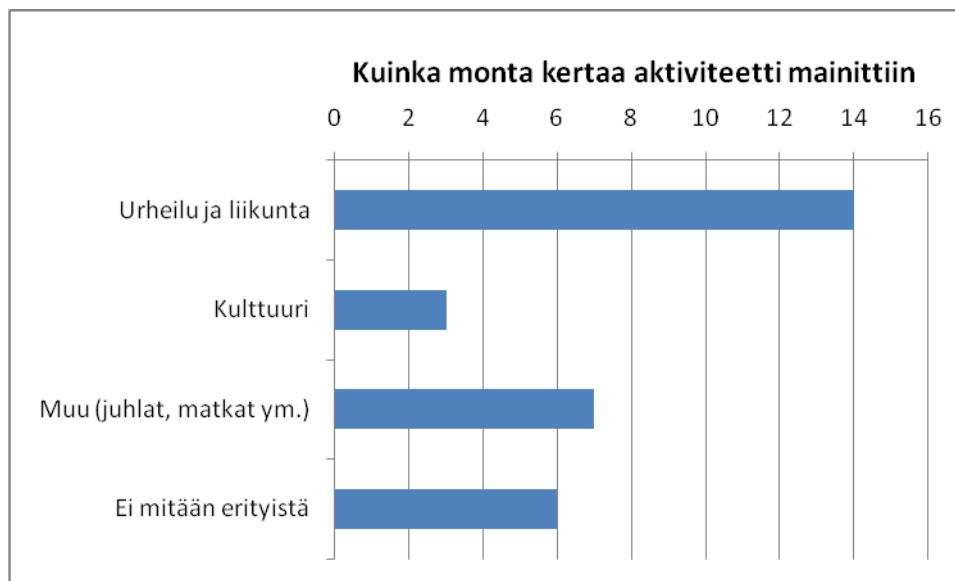
7.5 Vapaa-aika

Kyselylomakkeen viimeisessä osiossa kysymykset liittyivät vapaa-aikaan, eli tiedusteltiin vastaajilta, millaisiin vapaa-ajan aktiviteetteihin he ovat osallistuneet tai haluaisivat osallistua Suomessa ollessaan, haluaisivatko he itse kenties osallistua jonkinlaisen toiminnan järjestämiseen sekä ovatko he tietoisia Kajaanin ammattikorkeakoulun Finnish Friend Family -toiminnasta.

Harrastukset sekä muut vapaa-ajan aktiviteetit

Ensimmäinen vapaa-aikaan liittyvä kysymys koski sitä, että millaisia vapaa-ajan aktiviteetteja kyselyyn osallistuneet olivat harrastaneet Suomessa asuessaan. Enimmäkseen vastaajat olivat harrastaneet omatoimista liikuntaa jossakin muodossa, kuten esimerkiksi käyneet lenkillä, uimassa, salilla, lumilautailleet sekä pelanneet pallopelejä. Lisäksi useat opiskelijat olivat luonnollisestikin tutustuneet Kajaanin yöelämään, viettäneet aikaa ystäviensä kanssa sekä osallistuneet joihinkin KAMO:n järjestämiin aktiviteetteihin. Muutama henkilö oli myös saunonut.

Seuraavaksi kysyttiin, millaisiin vapaa-ajan aktiviteetteihin vastaajat haluaisivat osallistua. Selvästi suurin osa vastaajista (14 henkilöä) mainitsi vastauksessaan jonkin urheilu tai liikunta harrastuksen. Muun muassa mainittiin luistelu, hiihto, tanssi, jalkapallo, lentopallo, pyöräily ja lumilautailu. Kolme henkilöä oli kiinnostunut kulttuurillisista aktiviteeteista, kuten esimerkiksi nähtävyyksistä, museosta, orkesterista ja kuorosta. Liikunnallisten aktiviteettien jälkeen eniten mainittiin erilaisia järjestettyjä aktiviteetteja, kuten juhlat, teemaillat, opiskelija-aktiviteetit, matkat sekä tanssiaiset. Mainittiin, että juhlia voisi järjestää muuallakin kuin pu-beissa tai tanssiklubeissa. Muutama vastaaja ei kaivannut mitään erityistä aktiviteettia tai oli tyytyväinen nykyiseen tarjontaan. (Kuvio 9.)

Kuvio 9. Millaisiin aktiviteetteihin kyselyyn vastanneet haluaisivat osallistua.

Kyselylomakkeen 22. kysymys kuului, että haluaisivatko vastaajat itse osallistua jonkinlaisten aktiviteettien järjestämiseen. Selvä enemmistö, 72 prosenttia (18 henkilöä), haluaisi olla osallisena järjestämässä aktiviteetteja ja 28 prosenttia (7 henkilöä) ei ollut kiinnostunut aktiviteettien järjestämisestä. Jatkokysymyksessä tiedusteltiin, millaisten aktiviteettien järjestämisessä he haluaisivat olla mukana. Useiden vastausten joukossa oli ymmärrettävästi tässäkin yhteydessä urheilu ja liikunta, mutta myös eri kulttuureihin tutustuttamisesta oltiin kiinnostuneita. Eräs vastaajista esimerkiksi haluaisi saada suomalaiset vapaamielisimmäksi eri kulttuuritaustaisia kohtaan – osoittaa, ettei erilaisuudessa ole pelättävää. Lisäksi erilaisisten kulttuuri-iltojen järjestämisestä oltiin kiinnostuneita. Muita vastauksia oli muun muassa matkojen järjestäminen, opiskelijatapahtumien järjestäminen, peli-illat ja muut teemaillat. Yleisenä haaveena vaikutti olevan suomalaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden tutustuttaminen toisiinsa.

Finnish Friend Family

Tämän jälkeen siirryttiin harrastuksista toisenlaiseen aiheeseen, nimittäin Finnish Friend Family –toimintaan. Kysyttiin, ovatko kyselyyn vastanneet tietoisia kyseisen ystäväperhetoiminnan olemassa olosta. 76 prosenttia (19 henkilöä) vastaajista oli kuullut ja 24 prosenttia (6 henkilöä) ei ollut kuullut Finnish Friend Family –toiminnasta. Lisäksi tiedusteltiin, mitä mieltä vastaajat ovat kyseessä olevasta toiminnasta. Kaikki pitivät toimintaa – ainakin teoriassa – positiivisena ja hyödyllisenä, vaikkei monilla ollutkaan henkilökohtaista

kokemusta siitä. Mainittiin, että se on paras tapa tutustua suomalaiseen kulttuuriin, kieleen ja tapoihin sekä myös mahdollisesti parantaa suomalaisten suhtautumista ulkomaalaisia kohtaan. Moni haluaisi päästä mukaan kyseiseen toimintaan, mutta syystä tai toisesta se on ainakin vielä toistaseksi jäänyt vielä haaveeksi.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Kyselyn tuloksia ja avoimia vastauksia tarkastellessa kävi selville, että vaikka suuressa osassa kyselyssä käsitellyissä aiheissa ei pääsääntöisesti ollutkaan suurempia ongelmia, nousi muutamien kysymysten yhteydessä esille mielenkiintoisia seikkoja. Osaan näistä asioista löytyy suhteellisen helposti ratkaisu, kun taas muutama esille noussut seikka kaipaa hieman enemmän pohdiskelua. Mitään erityisen huonosti hoidettua osa-aluetta ei tutkimustulosten perusteella kuitenkaan ole ja se on erittäin positiivinen tulos.

Oppilaitoksen valinta ja opintojen maksullisuus

Ensimmäinen asia, mikä tuloksia analysoidessa nousi esiin, oli se, että yllättävän suuri osa kyselyyn vastanneista oli saanut tiedon mahdollisuudesta opiskella Suomessa ja Kajaanissa etsimällä tiedon itse Internetistä tai muusta lähteestä. Lisäksi useat olivat kuulleet mahdollisuudesta ystävältään. Tämä ei välttämättä ole yksiselitteisesti negatiivinen asia, koska tietoa on kuitenkin löydetty Internetin laajoista syövereistä – Internet-markkinointi voi siis ainakin olla toiminut – ja ystävillä on ollut hyvää sanottavaa Kajaanin ammattikorkeakoulusta, mutta herää kysymys, että olisiko kenties ulkomaalaisten opiskelijoiden kohdistettavassa markkinoinnissa kuitenkin kehittämisen varaa? Etenkin, mikäli opinnoista tulee joskus maksullisia, niin markkinoinnin merkityksen kasvaa, sillä eräs tähän asti keskeisimpänä kilpailuvalttina ollut etu muiden maiden korkeakoulutukseen verrattuna katoaa. Tässä on mahdollisesti yksi, ainakin pientä kehitystä vaativa alue.

Seuraava seikka, joka nousi esille tutkimuksessa, oli opintojen maksullisuuteen liittyvät vastaukset, sillä jopa 52 prosenttia kyselyyn vastanneista ei olisi valinnut Suomea kohdemaakseen, mikäli opinnoista pitäisi maksaa lukukausimaksua. Osuus on yllättävän suuri ja tässä yhteydessä onkin syytä pohtia onko opintojen maksullisuus suomalaisille kouluille – ja etenkin Kajaanin ammattikorkeakoululle – enemmänkin uhka kuin mahdollisuus. Useat olisivat tässä tapauksessa nimittäin valinneet Suomen sijaan jonkin toisen maan, sillä koettiin, että elämä Suomessa on jo ilman lukukausimaksujakin riittävän haasteellista. Mikäli lukukausimaksua ryhdyttäisiin osalta opiskelijoista kuitenkin perimään, niin vaikuttaisi vastausten perusteella siltä, ettei maksu saisi olla kovinkaan suuri; korkeintaan muutamia satoja euroja. Lisäksi kuten aiemmassakin kappaleessa mainittiin, niin opintojen

tullessa maksulliseksi myös markkinoinnilta vaaditaan todennäköisesti entistä enemmän. Nämä ovat seikkoja, johon koko Suomessa tulee kiinnittää huomioita aihetta käsitellessä.

Lisäksi eräs huomio, jonka kyselyn vastauksista pystyi tekemään, oli se, että pääsy Kajaanin ammattikorkeakoulun valitsemisessa tulevaisuusi oppilaitokseksi vaikuttaisi olevan tarjolla oleva koulutus eikä paikkakunnalla tai muulla vastaavalla seikalla ole kovinkaan paljon merkitystä ulkomaalaiselle opiskelijalle – ainakaan hakuvaiheessa. Kilpailullisesti olisikin tärkeää, että myös jatkossa Kajaanin ammattikorkeakoulu pystyisi tarjoamaan ulkomaalaisille opiskelijoille jotain, mitä muut korkeakoulut eivät välttämättä pysty tarjoamaan; esimerkiksi harvinaisempi koulutusohjelma, kuten suomalaisten koulutusohjelmien joukossa pelialan koulutus on.

Suomen kieli

Selvänä ongelmana kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa oli odotetusti suomen kielen osaamattomuus. Sen oppimisessa ja ymmärtämisessä kerrottiin olevan suuria ongelmia ja kun ei osata puhua suomea, on Suomessa pärjääminen erittäin hankalaa – niin arki- kuin työelämässäkin. Olisiko siis suomen kielen opetusta mahdollista lisätä tai kehittää? On toki ymmärrettävää, että suomen kieli ei ole kaikkine kielioppikoukeroineen välttämättä niitä maailman yksinkertaisimpia kieliä opettaa ja oppia, mutta todella monen kysymyksen yhteydessä kieliongelmat nousivat esiin. Kuitenkaan muilla tavoin, kuin opetuksen kautta, oppilaitos tuskin pystyy suuremmin auttamaan tässä ongelmassa. Perinteinen ja toimiva keino oppia vierasta kieltä, on tietenkin se, että on tekemisissä paljon kyseistä kieltä puhuvien ihmisten kanssa ja tässä yhteydessä esimerkiksi Finnish Friend Family -toiminta on erinomainen vaihtoehto. Kyseisen toiminnan onnistuminen ei ole kuitenkaan ainoastaan oppilaitoksesta kiinni, mutta mikäli kansainvälistä opiskelijaa kiinnostaa suomen kielen oppiminen opintojen ulkopuolellakin, voi hänelle suositella Finnish Friend Family -toimintaan osallistumista.

KAMO

Opiskelijakunta KAMO: on liittyvissä kysymyksissä nousi esille yksi selkeä kehittämisen tarve: KAMO:ssa ei ole mukana kansainvälisten opiskelijoiden edustajaa, eivätkä kyselyyn osallistuneet olleet perillä edes siitä, milloin ja miten edustajat oli valittu. Osa vastaajista myös koki, ettei KAMO ota riittävästi ulkomaalaisia opiskelijoita huomioon toiminnassaan.

Ehdotus kuuluukin, että tulevien edustajavalintojen yhteydessä myös ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijoille tarjotaan ainakin mahdollisuus pyrkiä KAMO:n edustajistoon. Tämä toisi KAMO:n toimintaan kansainvälisten opiskelijoiden näkökulman ja kenties he kokisivat tulevansa paremmin huomioon otetuiksi myös KAMO:n puolelta. Lisäksi oli annettu palautetta siitä, että osa KAMO:n lähettämistä sähköpostiviesteistä ei sisällä englanninkielistä käännöstä ja ulkomaalaisille jää täten viestin sisältö arvoitukseksi. On siis tärkeää, että KAMO:a muistutettaisiin, että Kajaanin ammattikorkeakoulussa on myös ulkomaalaisia opiskelijoita, jotka olisi hyvä ottaa huomioon siinä missä suomalaisetkin opiskelijat.

Harjoittelujakso

Useilla kyselyyn osallistuneilla oli ollut hankaluuksia – tai uskoivat kohtaavansa niitä – harjoittelupaikan löytämisessä Suomesta. Suurimpana syynä tähän on luonnollisestikin puuttelliset suomen kielen taidot. Suomalaisessa yrityksessä toimiminen kun vaatii työntekijältä lähes poikkeuksetta hyvää suomenkielistä puhe- ja kirjoitustaitoa. Oppilaitoksella on ymmärrettävästi käytössään vain rajalliset resurssit harjoittelupaikan löytämisessä opiskelijalle ja yleisenä linjauksena taitaa ollakin, että opiskelijan tulee itse löytää itselleen harjoittelupaikka.

Kuitenkin välillä – useimmiten kansainvälisten opiskelijoiden keskuudessa – eteen tulee tilanne, jossa harjoittelupaikan löytäminen on yksinkertaisesti niin vaikeaa, että opiskelija tarvitsisi enemmän apua oppilaitoksen puolelta, kuitenkin siten, ettei avunannosta tule liiallista paapomista. Tältä osin toimintaa voisi kehittää siten, että Kajaanin ammattikorkeakoululla voisi olla varasuunnitelmana jonkinlainen yhteistyökumppaneiden lista, jotka ovat valmiita ottamaan myös kansainvälisiä opiskelijoita harjoittelijaksi organisaatioonsa. Mikäli opiskelija ei sinnikkäänään yrittämisen jälkeen löytäisi harjoittelupaikkaa, niin tällöin listasta voisi katsoa hänelle jonkin ”varman paikan”. Toinen mahdollisuus on, että harjoittelujaksolle keksittäisiin jokin vaihtoehto. Mikäli harjoittelupaikkaa ei millään löydy, niin tarjottaisiin mahdollista suorittaa harjoittelujakso jollakin hieman harjoitteluntapaisella menetelmällä, kuten esimerkiksi projektitunneilla. Projektitunteja saa ainakin matkailualan koulutusohjelmassa osallistumalla opiskelijoiden suunnittelemien ja toteuttamien tapahtumien tai tilaisuuksien järjestämiseen. Näistä vaihtoehtoista huolimatta ensisijaisesti pyrittäisiin kuitenkin siihen, että opiskelija pystyy suorittamaan harjoittelunsa normaalisti jonkin yrityksen tai muun organisaation työntekijänä.

Harrastukset ja muut vapaa-ajan aktiviteetit

Harrastuksia ja muita vapaa-ajan aktiviteetteja käsitellessä kysymyksissä selvisi, että ainakin kyselyyn osallistuneista kansainvälisistä opiskelijoista suurin osa oli kiinnostunut viettämään aikaansa jonkin urheilun tai muun liikuntamuodon merkeissä. Tässä yhteydessä heräsi ajatus, että onko myös kansainvälisille opiskelijoille selkeästi kerrottu esimerkiksi liikuntamahdollisuuksista koulun tiloissa (opiskelijoiden salibandyvuorot ynnä muut) ja myös muualla Kajaanissa? Kajaanin ammattikorkeakoulun kotisivuilta vaikuttaisi löytyvän ainakin jonkin verran tietoa vapaa-ajanviettomahdollisuuksista, mutta esimerkiksi opintojen alussa voisi tiedottaa vaikka sähköpostitse laajemmin eri harrastusmahdollisuuksista. Tätä tarkoitusta varten voisi suunnitella esimerkiksi jonkinlaisen valmiin viestin, vaikkapa Microsoft Word -tiedoston muodossa, joka on kätevä lähettää liitetiedostona opiskelijoille. Tässä ei ole kuitenkaan suuri kehittämisen tarve, sillä pienellä vaivannäöllä opiskelijat itsekkin saavat selville tarvitsemansa tiedon Kajaanin liikuntaharrastusmahdollisuuksista.

Kyselyyn osallistuneet olivat kiinnostuneita myös muun muassa pienistä matkoista ja reissuista esimerkiksi johonkin toiseen kaupunkiin. Voisiko siis vaikkapa KAMO olla mukana järjestämässä jonkinlaista pientä reissua kansainvälisille opiskelijoille? Vierailu Suomen pääkaupungissa saisi varmasti osallistujia. Tällaisen toiminnan järjestämisessä tulee tietenkin mahdolliset taloudelliset rajoitteet esteeksi, mutta kenties pienellä osallistumismaksulla mainitun kaltainen matka olisi mahdollista järjestää. Lisäksi monet olivat kiinnostuneita kokeilemaan perinteisiä suomalaisia harrastuksia, kuten hiihtoa ja luistelua. Myös kulttuuri- ja kansainvälistymispäiville sekä teemailloille oli kyselyn vastausten mukaan kysyntää. Voisiko kahdessa ensin mainitussa, suomalaisissa harrastuksissa ja kansainvälistymispäivissä, olla jopa ainesta esimerkiksi matkailualan opiskelijoiden projektitunteja ajatellen? Matkailualan opiskelijat saisivat toteuttaa projektituntien merkeissä kansainvälisiä tapahtumia ja saisivat täten myös kokemusta ulkomaalaisten kanssa toimimisesta asiakaspalvelutilanteissa – eikä KAMO:n tarvitse olla järjestämässä ihan kaikkea. Lisäksi suurin osa vastaajista (72 prosenttia) oli kiinnostunut itsekkin olemaan mukana tapahtumien tai tilaisuuksien järjestäjänä, joten kansainvälisten opiskelijoidenkin joukosta löytyy innokkaita osallistujia tällaiseen toimintaan. Edellä mainitut ideat ovat vapaasti käytettävissä.

Finnish Friend Family

Finnish Friend Family, eli ystäväperheteroiminta, on erinomainen idea, jonka avulla ulkomaa-lainen opiskelija pääsee tutustumaan suomalaiseen elämäntyyliin ja -tapoihin arkielämän kautta. Kyselyn vastausten perusteella myös kansainväliset opiskelijat ovat asiasta samaa mieltä, vaikkei kaikilla kyseistä toiminnasta ollutkaan kokemusta. Yllättävän suuri osa vastaa-jista (24 prosenttia) ei kuitenkaan ollut tietoinen siitä. Vaikka kaikilla ulkomaalaisilla opiskeli-joilla ei olisikaan mahdollisuutta osallistua ystäväperheteroimintaan, niin olisi silti tärkeää, että heistä jokainen – tai ainakin lähes kaikki – tietäisivät mistä on kyse. Tämä tietämättömyys voi kuitenkin selittyä sillä, että kyseessä on ilmeisesti melko uusi toiminta, joten se ei tästäkään syystä ole välttämättä tavoittanut aivan kaikkia.

9 POHDINTA

Opinnäytetyö – sana, joka herättää jokaisessa korkeakouluopiskelijassa tunteita. Osa opiskelijoista kokee opintojen loppuvaiheilla kyseisen sanan kuullessaan intoa ja mahdollisesti jopa helpotusta – kohta se on ohi. Joidenkin mielen valtaa ahdistus ja epätoivo; edessä tuntuu olevan ylitsepääsemätön urakka. Laajasta tunneskaalasta huolimatta kaikki kuitenkin yleensä selviävät urakasta tavalla tai toisella.

Aivan kuten edellisestä kappaleesta voi tulkita, on opinnäytetyön tekeminen ollut myös minulle pitkä ja haastava prosessi. Prosessi, johon sisältyy monia eri vaiheita aiheen keksimisestä aina kypsyyssnäytteeseen saakka. Itselleni ensimmäinen suuri haaste koko prosessissa oli nimenomaan opinnäytetyöni aiheen keksiminen, sillä en saanut harjoittelupaikastani toimeksiantoa. Monien luokkakavereideni työstäessä omaa opinnäytettään jo täyttä höyryä eteenpäin syys- tai jopa kevätlukukaudella 2009, olin minä vielä jumissa lähtökuopissa. Lopulta kiinnostava idea opinnäytetyön aiheeksi löytyi – osittain rakkaan avovaimoni avustuksella – ja pääsin vihdoinkin alkukeväältä 2010 työstämään myös itse koulutusohjelmamme päättötyötä. Aihe lyötiin lukkoon kun selvisi, että ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita koskevalle kartoitukselle oli tarvetta myös tulevan toimeksiantajan, Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisen toimiston, puolelta.

Opinnäytetyön parissa työskentelemisen aloitin etsimällä aiheeseen liittyvää teoria-aineistoa. Teoriatiedon etsimisen helpottamiseksi suunnittelin heti prosessin aluksi alustavan sisällysluettelon opinnäytetyötäni varten. Aihetta koskevaa kirjallisuutta löytyi kirjastosta suppeasti, mutta kuitenkin riittävästi. Lähteitä löytyi onneksi kiitettävästi – kenties jopa paremmin – myös Internetistä. Tämä johtui todennäköisesti työni aiheesta, sillä esimerkiksi tuoreimmat opiskelijaliikkuvuuteen liittyvät raportit löytyvät parhaiten CIMO:n, eli kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen, kotisivuilta. Lisäksi pyrin etsimään työhöni mahdollisimman tuoretta tietoa, joka myös osaltaan rajoitti tiettyjen lähteiden käyttämistä. Mielestäni on tärkeämpää, että tieto on ajankohtaista kuin, että se on jostakin tietynlaisesta lähdeyydestä. Osa voi esimerkiksi sen kummemmin perustelematta kirjaa parempana lähteenä kuin Internetiä – mielestäni asia ei todellakaan ole yksiselitteisesti näin. Teoriaosuudessa käsitelin aiheita kuten kansainvälisen opiskelun vaatimukset ja haasteet, kansainvälisyys Suomen korkeakouluissa sekä vieraaseen kulttuuriin sopeutuminen. Pyrin

myös tuomaan esille kolikon molemmat puolet, eli tietyissä rajoissa yritin käsitellä asioita eri osapuolien näkökulmista.

Tutkimusaineiston keräämisen, eli kyselyn järjestämisen, suunnittelin alun perin hoitavani sähköpostin liitetiedostona lähetettävän Microsoft Word -lomakkeen avulla, joka täyttämisen jälkeen olisi lähetetty takaisin minulle sähköpostin liitteenä. Onneksi kansainvälisen toimiston suunnittelijat kertoivat minulle, että kysely on mahdollista hoitaa myös Digium Enterprise -ohjelmistopalvelun avulla tehtävän sähköisen kyselylomakkeen avulla. Erityisesti jälkikäteen huomasi, miten paljon tämä helpotti etenkin aineiston käsittelemistä, sillä vastaukset saatiin palvelun kautta todella kätevästi järjestettyä kysymyskohtaisesti Microsoft Word -muotoon, eikä minun tarvinnut käydä läpi jokaista lomaketta erikseen. Tämä helpotti asiayhteyksien hahmottamista aineistoa analysoidessa ja säästi minulta henkilökohtaisia voimavaroja, joita olisi mennyt hukkaan purkaessa aineistoa alun perin suunnittelemani tavalla.

Opinnäytetyöni onnistui kohtalaisen hyvin. Teoriaosion viitekehys on suhteellisen hyvin rajattu, ottaen huomioon, että suoranaisesti aiheeseen liittyvää teoretietoa oli saatavilla melko vähän. Osasin mielestäni soveltaa saatavilla olevaa teoriaa hyvin omaan aiheeseeni ja lukija saa hyvän kuvan kansainvälisestä opiskelusta sekä siihen liittyvistä prosesseista ynnä muista asioista ennen tutkimusosioon siirtymistä. Tutkimusosiossa on tarvittava tieto tutkimusongelmasta ja -menetelmistä sekä siitä selviää tutkimuksen käytännön eteneminen selkeästi. Aineisto on analysoitu sujuvasti luettavaan muotoon sekä kehittämissuhteet ovat toteutettavissa ja kehittäisivät Kajaanin ammattikorkeakoululla ulkomaalaisiin tutkinto-opiskelijoihin liittyvää toimintaa. Tutkimustulokset olisivat voineet olla kuitenkin vielä parempia, mikäli kyselyyn olisi saatu vielä enemmän vastauksia. Tällä kertaa saatu otanta oli riittävä ja vastauksista pystyi tekemään selkeitä tulkintoja, mutta eiväthän lisävastaukset olisi koskaan tutkimuksessa pahitteeksi.

Opinnäytetyöprosessi on ollut kokonaisuudessaan opettavainen ja etenkin tekemisen organisoimisessa olen kehittänyt prosessin aikana. Lisäksi yhteistyö eri tahojen kanssa on luonut itsevarmuutta ja uskoa omaan tekemiseen. Oma toivomukseni olisi, että ainakin osa kehittämissuhteistani toteutuisi ja tutkimuksesta olisi näin ollen ollut käytännön hyötyä myös toimeksiantajalleni, Kajaanin ammattikorkeakoululle, sekä ennen kaikkea tutkimuksen kohderyhmälle, Kajaanin ammattikorkeakoulun ulkomaalaisille tutkinto-opiskelijoille.

LÄHTEET

Amiedu.net -sivusto. Kansainvälistymisen toimintamalli ammatillisille oppilaitoksille. Saatavilla:
http://www.amiedu.net/europass/guide/files/toimintamalli_ammattillisille_oppilaitoksille.doc (Luettu 20.1.2010).

Amnesty International. 2007-2009. Syrjintä. Saatavilla: <http://www.amnesty.fi/mitateemme/teemat/rasismi-ja-syrjinta> (Luettu 26.1.2010).

Elinkeinoelämän keskusliitto. 2009. Työperusteinen maahanmuutto. Saatavilla:
http://www.ek.fi/www/fi/tyoelama/tyovoima/tyoperusteinen_maahanmuutto.php (Luettu 26.1.2010).

Garam, I. 2009. CIMO – Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2008. Saatavilla:
http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/~public/Julkaisut+ja+tilastot/Tietoa+ja+tilastot+ja+liikkuvuus_korkeakouluissa_2008.pdf (Luettu 19.1.2010).

Garam, I. 2009. CIMO – Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat suomalaisissa korkeakouluissa. Saatavilla:
http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/~public/Julkaisut+ja+tilastot/Tietoa+ja+tilastot+ja+faktaa_2.pdf (Luettu 21.1.2010).

Garam, I. & Korkala, S. 2009. CIMO – Kansainvälinen liikkuvuus ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa 2008. Saatavilla:
http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/~public/Julkaisut+ja+tilastot/Tietoa+ja+tilastot+ja+faktaa3_2009.pdf (Luettu 21.1.2010).

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta. 2007. 6 väitettä ja faktaa lukukausimaksuista. Saatavilla:
<http://www.hyy.helsinki.fi/tiedostot/6%20vaitetta.pdf> (Luettu 23.2.2010).

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Ihmisoikeudet.net -sivusto. 2007. Syrjinnän kiellon taustaa. Saatavilla:
<http://www.ihmisoikeudet.net/syrjinta/syrjinnan-kiellon-taustaa> (Luettu 26.1.2010).

Jasinskaja-Lahti, I., Liebkind, K. & Vesala, T. 2002. Rasismi ja syrjintä Suomessa. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Kajaanin ammattikorkeakoulu. 2009. Kajaanin ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan suunnitelma vuosille 2009 –.

Kajaanin ammattikorkeakoulu. 2009. Kansainvälisyys. Saatavilla:
<http://www.kajak.fi/suomeksi/Esittely/Kansainvalisyys.iw3> (Luettu 18.1.2010).

Kajaanin ammattikorkeakoulu. 2009. Koulutus. Saatavilla:
<http://www.kajak.fi/suomeksi/Esittely/Koulutus.iw3> (Luettu 18.1.2010).

- Kajaanin ammattikorkeakoulu. 2009. Toiminta. Saatavilla: <http://www.kajak.fi/suomeksi/Esittely/Toiminta.iw3> (Luettu 18.1.2010).
- Kansainvälisten opiskelijoiden integrointi Kainuuseen -projekti. 2009. Saatavilla: <https://www.eura2007.fi/rrtiepa/projekti.php?lang=fi&projekтикoodi=S11017> (Luettu 18.1.2010).
- Kurki, V. 2009. Turun ylioppilaslehti – Lukukausimaksut rantautumassa Suomeen. Saatavilla: <http://www.tylkkari.fi/uutiset/lukukausimaksut-rantautumassa-suomeen> (Luettu 4.2.2010).
- Käppi, R. & Leivonen, J. 2007. Suomen ylioppilaskuntien liitto – Lukukausimaksut – uhka korkeakoulutuksen tasa-arvolle. Saatavilla: http://www.syl.fi/maksutonkoulutus/english/article1/yhteiskirjoitus_syksy2007 (Luettu 4.2.2010).
- Lepola, O. & Villa, S. 2007. Syrjintä Suomessa 2006. Saatavilla: <http://www.ihmisoikeusliitto.fi/Syrjinta.pdf> (Luettu 26.1.2010).
- Maahanmuuttovirasto. 2009. Suomessa vakinaisesti asuvat ulkomaalaiset 31.12.2008. Saatavilla: <http://www.migri.fi/download.asp?id=Ulkomaalaiset+Suomessa+2008;1476;{6676A9F1-2748-4C77-AC04-9DF663927DCB}> (Luettu 26.1.2010).
- Maailmalle.net -sivusto. 2008. Maailmalle lähtijän muistilista. Saatavilla: <http://www.maailmalle.net/Resource.phx/maailmalle/miksi/muistilista.htx> (Luettu 19.1.2010).
- Malinen, T. 2008. Ohjeita vaihdossa olevalle – Kulttuurishokki. Saatavilla: <http://www.utu.fi/opiskelu/kv/vaihdossa/kulttuurishokki.html> (Luettu 25.1.2010).
- Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Myyryläinen, H. 1998. Mitä on kulttuuri?. Saatavilla: http://materiaalit.internetix.fi/fi/opintojaksot/9historia/euroopankulttuurihistoria/mita_on_kulttuuri (Luettu 6.4.2010)
- Opetusministeriö. 2009. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015. Saatavilla: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm21.pdf?lang=fi> (Luettu 20.1.2010).
- Oulun yliopisto. 2009. Yliopistolaki hyväksyttiin eduskunnassa. Saatavilla: <http://www oulu.fi/ajankohtaista/uutiset/2009A/yolakihyvaaktytiin.html> (Luettu 4.2.2010).
- Plym-Rissanen, L. KulttuuriGuru – Kulttuurishokki. Saatavilla: http://www.uraverkko.net/kulttuuriguru/K_artikkeli2.html (Luettu 25.1.2010).
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Saatavilla: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/index.html> (Luettu 9.2.2010).

Saarti, J. 2001. Kreodi – Ammattikorkeakoulukirjastojen verkkolehti. Koulukirjastoista korkeakoulukirjastoksi. Saatavilla: <http://www.kreodi.fi/artview.asp?ArticleID=115> (Luettu 18.1.2010).

Salminen, K. & Poutanen, P. 1996. Kulttuurikompassi. Helsinki: Oy Edita Ab.

Sinikangas, M. & Haaranen, A. 2009. Suomen virtuaaliyliopisto – Verkkotyökalut kansainvälisten opiskelijoiden ohjauksen tukena. Saatavilla: http://www.virtuaaliyliopisto.fi/vy_etusivu_fin/nakokulmat/vy_nakokulma_0902_fin.html (Luettu 20.1.2010).

Söderqvist, M. 2005. Ulkomaalaiset työnantajan silmin – ”Se on niinku tyyppi, tyyppi ja osaaminen, ei se tutkinto, ei”. Multiprint Oy.

Tilastokeskus. 2009. Väestö. Saatavilla: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#ulkomaidenkansalaiset (Luettu 26.1.2010).

Yleisradio. 2009. Opiskelijajärjestöt vastustavat lukukausimaksujen kokeilua. Saatavilla: http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2009/11/opiskelijajarjestot_vastustavat_lukukausimaksujen_kokeilua_1210068.html (Luettu 4.2.2010).

LIITTEIDEN LUETTELO

LIITE 1: KYSELYLOMAKKEEN KYSYMYKSET

LIITEET

Survey: foreign degree students' experiences in Kajaani University of Applied Sciences

Gender: Male Female **Age:** 17-20 21-25
26-30 Over 30

Nationality: **Current Degree program:**

Education before studying in Kajaani University Of Applied Sciences?

- High school
 Higher education (bachelor's degree)
 Other

APPLYING

1. Where did you hear about the possibility to study in

a) Finland

b)Kajaani University of Applied Sciences?

2. What other countries did you consider?

3. Where did you search / find more information about Kajaani University of Applied Sciences?

4. Did you find the web site of Kajaani University of Applied Sciences useful during application period?

Yes, why?

No, why?

5. Why did you choose

a) Finland as your destination country?

b)Kajaani as your destination city?

6. Why did you choose Kajaani University of Applied Sciences?

7. Did you receive enough information about the studies during the application period?

Yes

No, what kind of information you would've needed more?

8. Would you have chosen Finland as your destination, if you had to pay tuition fee for studies?

Yes, why?

No, why?

9. How much you would be ready to pay as tuition fee per year to be able to study in Finland?

ORIENTATION AND STUDYING

10. Was the orientation at the beginning of the studies helpful?

Yes, why?

No, why?

11. How did you adapt to the life in Kajaani / Finland? What was easy? What kind of difficulties did you encounter?

12. Has the KAMO (student union) and their tutoring programme been helpful during studies in Kajaani University of Applied Sciences?

Yes, how it has been helpful?

No, why it hasn't been helpful?

13. Have you encountered difficulties dealing with any officials or authorities, e.g., register office, police, bank or housing office?

Yes, what kind of problems?

No

14. Has there been any situation where you have felt that you are left totally alone and without any help?

Yes, what was the situation / problem?

No

15. Have you considered applying for a transfer to another University of Applied Sciences in Finland?

Yes, why?

No

PRACTICAL TRAINING AND GRADUATION

16. Have you already completed the practical training period?

Yes

No

17. Where have you completed / Where would you like to complete the practical training period?

In Finland, why?

Abroad, why?

18. What kind of difficulties did you encounter in finding a place to complete the practical training period of your studies? (Leave this field empty if you have no experience concerning this matter yet)

19. What kind of plans you have for the life after graduation?

I will stay in Finland. Why?

I will move back to my home country. Why?

I will move to some other country. Why?

FREE-TIME ACTIVITIES

20. What kind of free time activities you have participated in during the stay in Kajaani / Finland?

21. What kind of free time activities you would like to participate in?

22. Would you like to participate in organizing free time activities?

Yes, what kind of?

No

23. Are you aware of the Finnish Friend Family programme in Kajaani University of Applied Sciences?

Yes

No

24. What do you think about the Finnish Friend Family programme in Kajaani University of Applied Sciences? (Leave this field empty if you don't know what Finnish Friend Family programme is)